

**BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT**

1929

Verzameling tooneelstukken

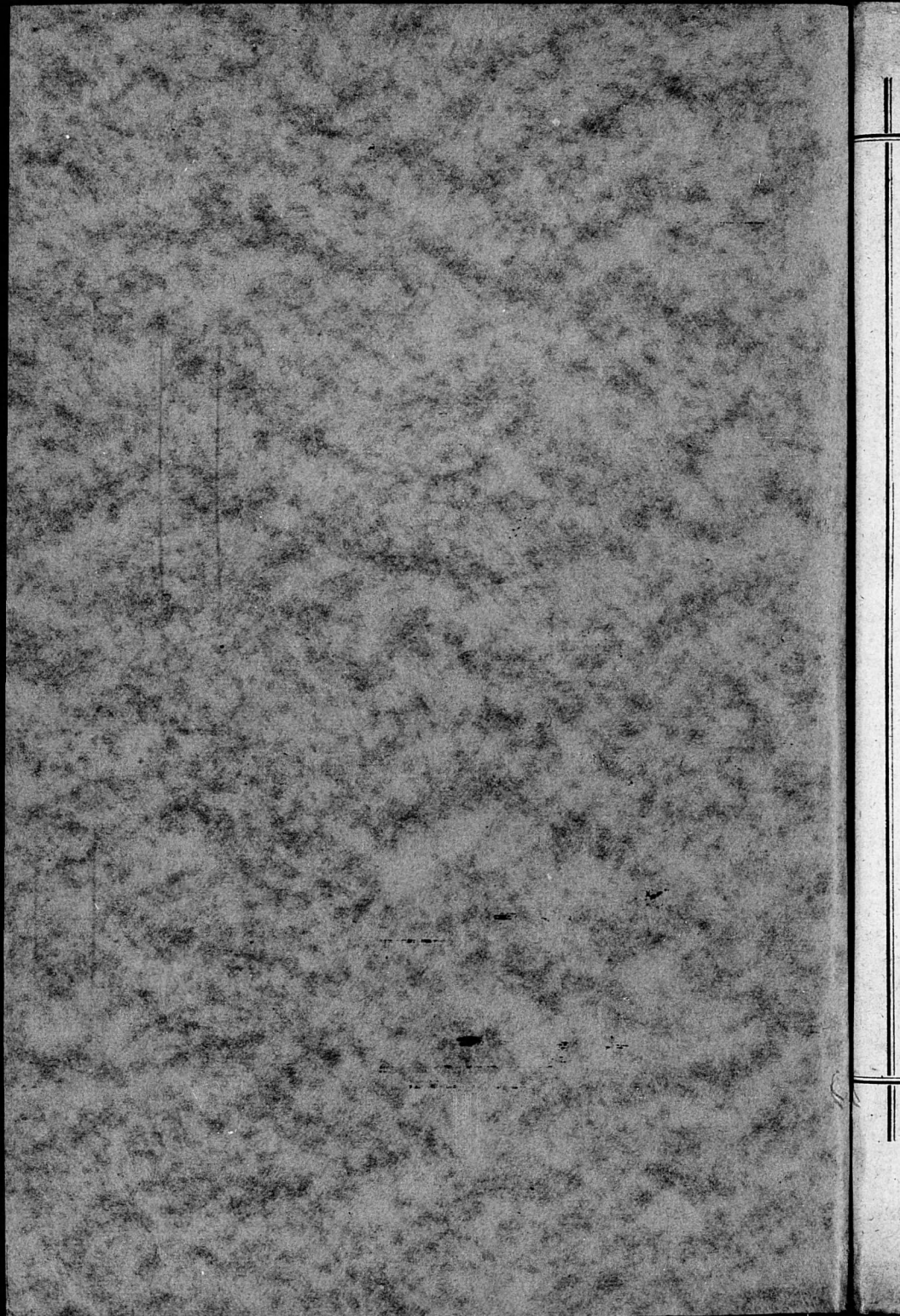
uit de

nalatenschap van

Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 137

Dr. J. de W. de L.
N. 530 a 10

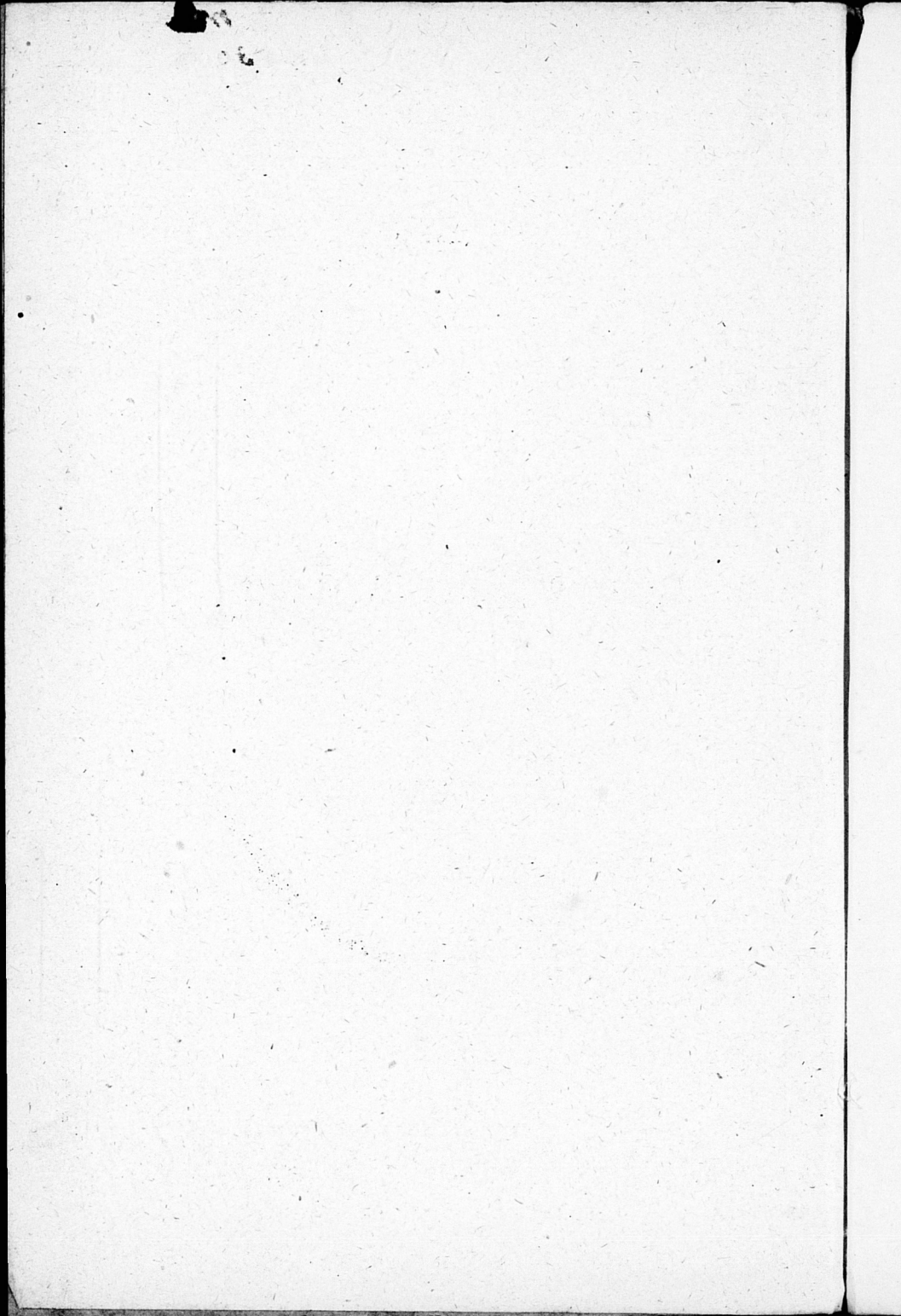
PARODI.

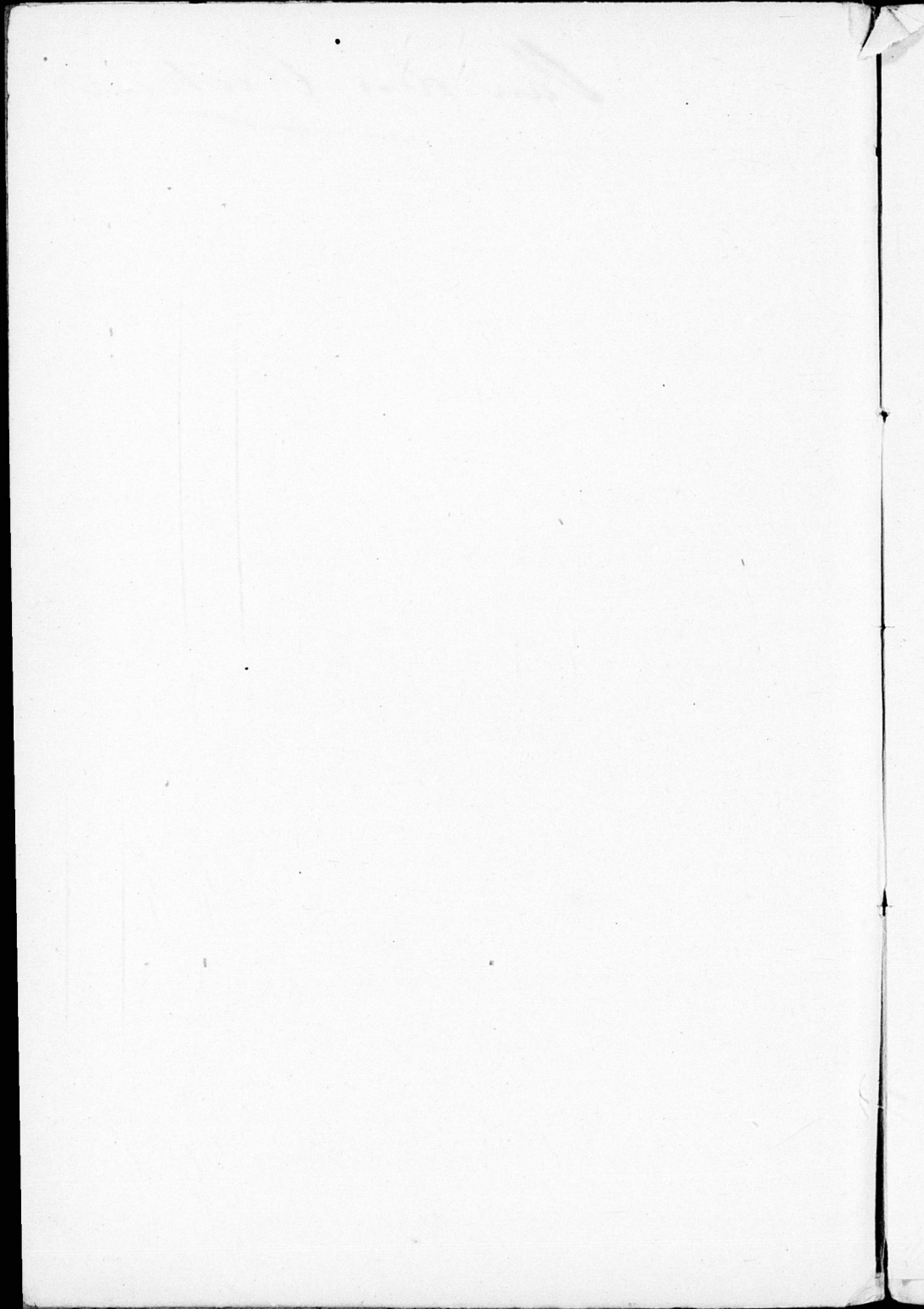
DE VESTAALSCHÉ MAAGD.

Drama.

Von den Kisten

DE VESTAALSCHÉ MAAGD.

1871
1872

137

DE VESTAALSCH E MAAGD.

DRAMA IN VIJF BEDRIJVEN

NAAR

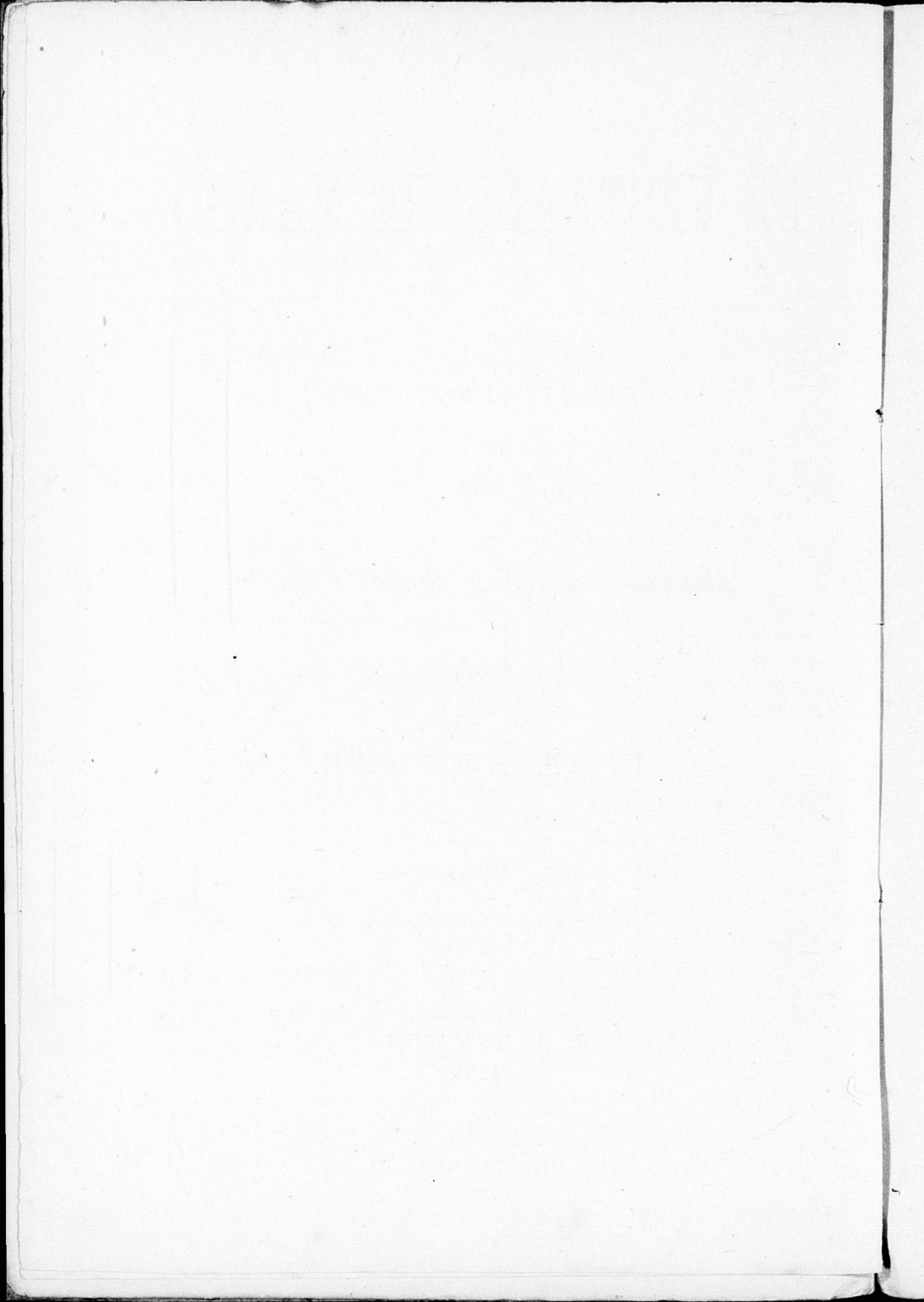
Alexander Parodi's *Rome Vaincue.*

DOOR

H. TH. BOELEN.

AMSTERDAM,
J. C. LOMAN JR.
1881.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

Bij de vertaling van PARODI'S *Rome Vaincue*, heb ik mij enkele bekortingen veroorloofd, en heb mij daarbij geheel laten leiden door de eischen der vertooring. Men vindt ze alleen op eene enkele plaats van Fabius en een paar plaatsen van Vestaepoor. Wat de eerste betreft zoo wordt dezen Romein het geheele stuk door zóóveel echt Romeinsche heldentaal in den mond gelegd, dat ik meende de alleenspraak in het Tweede Bedrijf van het over-tollige te mogen zuiveren.

De slavenrol nu zal, meen ik, door mijn beide wijzigingen, aan korthed van dictie, aan leukheid (vergeef mij het woord) van taal winnen wat ze aan poëzy en lokale kleur *misschien* verliest. Ik heb echter te veel eerbied voor PARODI'S werk, hetwelk, zonder een meesterstuk te zijn, zoovele schoonheden bevat, om de vertalingen van het weggelatene hier niet te doen volgen.

Blz. 24.

FABIUS *alleen*.

Neen, ik behoor aan Rome!
Wat deze Griek ook zegg', wat deze jongling droome,
Het meelij is de toets der oude wetten niet,
De kracht des vijands groeit als hij ons schreijen ziet.
En ach, wie ben ik dan dat men naar mij zou hooren?
Dat wat de wet beveelt, schoon wanklank in *zijne* ooren,
Blijft *ons* een godsbevel. Wat toch heb ik verricht?
Waar 't Vaderland ons roept is strijden immers plicht

En schoon men mij vereert moog nooit mijn invloed strekken
 Om te vernietigen wat Rome's kracht moet wekken.
 De schuldige, zij sneev'! De staat beveelt. Haar dood
 Hergeev' ons 't leven weer en 't Vaderland blij' groot.

2e BEDRIJF.

10e Tooneel, Blz. 26.

In plaats van:

Maar is het dan mijn schuld, als ik 't niet zeggen kan, enz.
 het volgende:

VESTAEPOOR.

Maar denkt ge dan dat ik op andren letten kan?
 Ik houd den tempel rein, dat is mij opgedragen.
 'k Moet spinrag, ieder stofje uit alle hoeken ragen.
 Ik vul de lamp en houd en grond en wanden schoon
 Opdat het marmer blank en zuiver zich vertoon'.
 Ik poets het koper op en moet voor 't brandhout zorgen
 Zoo haak ik naar den nacht bij iedren nieuwen morgen,
 En ken maar één genot, den slaap...

3e BEDRIJF.

12e Tooneel, blz. 37.

VESTAEPOOR.

En ik voorspel u dan, die stad zoo groot en prachtig,
 Ze wordt een doodsch verblijf, waar slechts de hagedis,
 Een schuilplaats zoekt, geen mensch in deze wildernis
 Vertoeft, tenzij een man, in eenzaamheid verloren,
 Naar 't langzaam golfgeklots des Tibers nog komt hooren.
 Geen sterveling die 't stoort! Wat steenen hier en daar,
 Met beenderen vermengd is Rome binnen 't jaar!

P E R S O N E N .

PUBLIUS FURIUS PHILUS, *Praetor.*

LUCIUS CORNELIUS, *Opperpriester.*

FESTUS METELLUS, *Opperste der tienmannen.*

QUINTUS FABIUS MAXIMUS, *Senator.*

CREIUS LENTULUS, *Krijgsoverste.*

QUINTUS ENNIUS, *21 jaren oud.*

CAIUS, *Volkstribuin.*

KAESO, *Schrijver.*

VESTAEPOOR, *Slaaf, 50 à 56 jaar oud.*

POSTHUMIA, *blinde oude vrouw.*

OPIMIA.

JUNIA, *15 à 16 jaar oud.*

EENE VESTALIN.

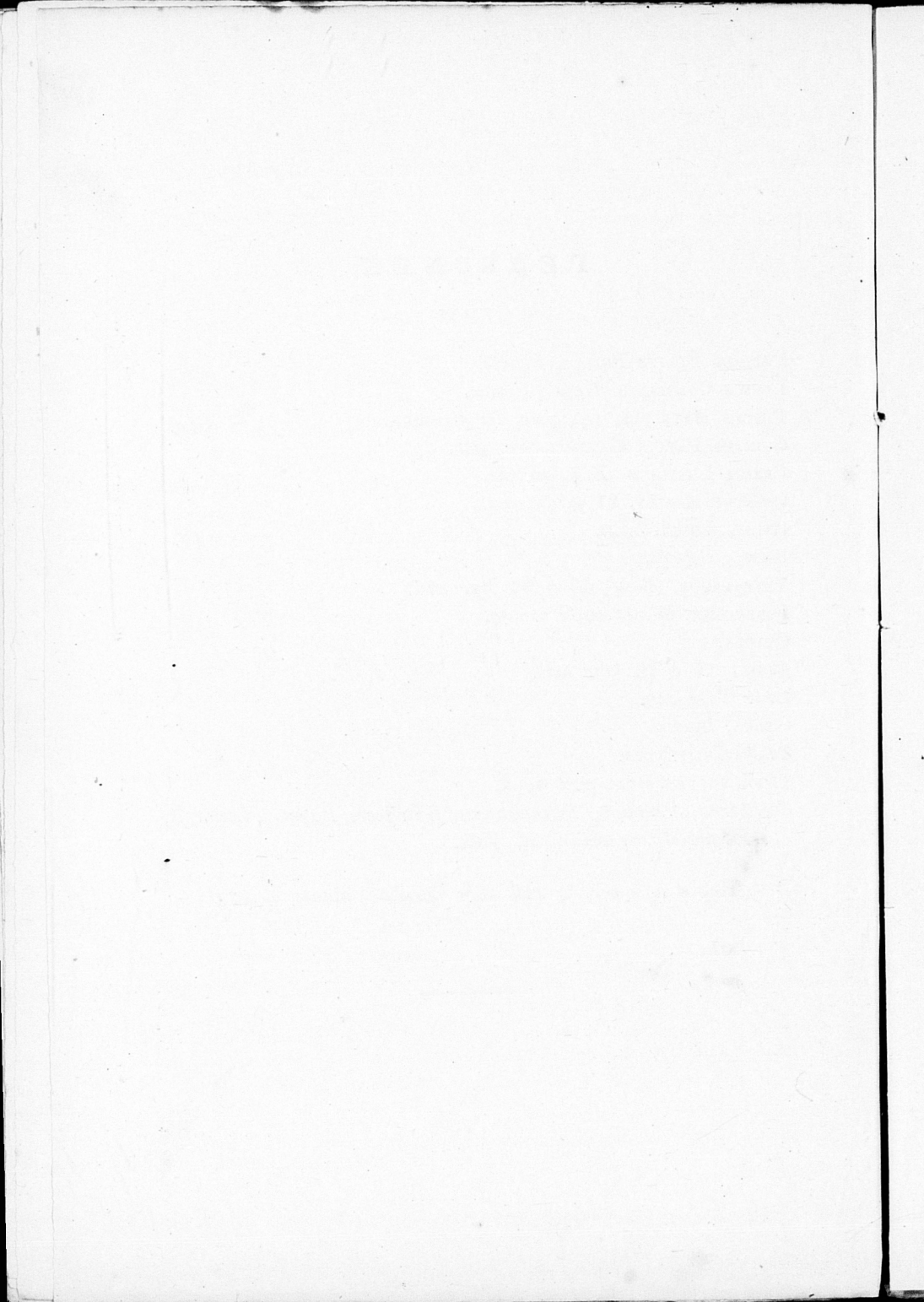
GALLA, *Slavin.*

TWEE GRIJSAARDS.

TWEE VROUWEN VAN HET VOLK.

*Senatoren, Priesters, Tienmannen, Schrijvers, Burgers, Lectoren,
Doodgravers, Vestalinnen, Volk.*

Het stuk speelt in 216 vóór Christus, binnen Rome.

I.

DE SOLDAAT VAN CANNAE.

Gelijk aan d'eik die groeit op d'Algidus
In 't zwarte woud, en daar, door 't harde staal
Wordt neêrgeveld, juist bij dat nederstorten
Ontzachtlijk wordt en ons zijn kracht vertoont.

Vrij naar HORATIUS.

De raadzaal van TULLUS HOSTILIUS. Zetels staan in een halven cirkel geschaard: in het midden een hoogere zitplaats voor den Praetor. Het is ochtend.

EERSTE TOONEEL.

CAIUS, *mannen en vrouwen uit het volk.*

EERSTE GRIJSAARD, *uit de menigte naar voren komende.*

Wat zie ik? de Senaat is zelfs nog niet bijeen!

CAIUS, *na hem opkomende.*

Waar elke Romer beeft, is hij het nog alleen
Die onverschillig blijft. Als ieder uur van talmen
Ze nader drijven doet de woeste vreugdegalmen
Der bende, die haar haat in Rome's bloed slechts bluscht
Is 't volk niet wakker, de Senaat in diepe rust.

JONGE VROUW UIT HET VOLK.

De zon is nauwlijks op!

CAIUS.

Moet zij ons doen ontwaken
Waar Rome zelf ons roept! Neen, niet in zuchten slaken,
In waakzaamheid alleen ligt thans ons volksbestaan.
Met rassche schreden naakt daar dreigend de Afrikaan.

Als de Senaat niet werkt, onmidlijk, zonder toeven
Zal in drie dagen geen zijn trage hulp behoeven.

EERSTE GRIJSAARD.

Hoe, in drie dagen reeds!

EERSTE VROUW.

Wat wordt ons lot, o goôn!

EERSTE GRIJSAARD.

Na zulk een nederlaag, wat wacht ons? Schande en hoon!
»Wee den verslagene!» die kreet van vroeger tijden
Voorspelt ons 't droevigst lot, het onverdraaglijkst lijden!

EERSTE VROUW.

Barbaar is Hannibal, hij spaart geen enkel man,
Geen maagd, geen tempel, niets!

EERSTE GRIJSAARD.

Hij, roovend wat hij kan,

Ontwringt ons goed en bloed!

CAIUS.

Het zwaard zal hier regeren!

EERSTE VROUW.

Kan niets ons redden? Ach!

EERSTE GRIJSAARD.

Een schorsing ligt....

EERSTE VROUW.

Geen deeren

Is veilig!

TWEEDE GRIJSAARD.

Is het waar dat de Afrikaan...

CAIUS.

Gewis!

TWEEDE VROUW (*bejaard*).

Helaas, mijn zoons

CAIUS.

Zijn dood.

TWEEDE GRIJSAARD.

En onze consuls?

CAIUS.

't Is

Gedaan met hen!

TWEEDE GRIJSAARD.
Emiljus ook.

CAIUS.

Ja beiden stierven

Op 't slagveld.

TWEEDE GRIJSAARD.

Groote goôn!

EERSTE GRIJSAARD.

Het lot dat zij verwierven

Is nog gezegend maar

TWEEDE GRIJSAARD.

De goden zijn verstoord.

Barbaren woelen rond in wat ons toebehoort.

De woeste Hannibal vindt in ons leed zijn glorie.

Tot driemaal, driemaal toe verbleef hem de victorie.

O ongekende ramp!

EERSTE GRIJSAARD.

Heel de aard juicht bij dien val

Nu ze eindelijk vrij zich voelt, als Rome bukken zal!

EERSTE VROUW.

Ach Rome's muur valt in!

EERSTE GRIJSAARD.

Gij vrouwen wordt slavinnen,

Uw kroost ziet gij vertreen. De vreemding dringt hierbinnen

En koelt zijn wrok op Rome, eens zoo geducht — nu klein!

T W E E D E T O O N E E L.

Dezelfden, POSTHUMIA, GALLA.

POSTHUMIA, *leunende op Galla's arm*.

Waar ben ik Galla, spreek, en waar voert gij mij heen?

GALLA.

De zaal van den Senaat.

POSTHUMIA.

Men schijnt dan te gedoogen.

Dat hier geweeklaagd wordt? Wel zal 't den roem verhoogen

Van 't groot Romeinsch volk dat elk als lafaard schreit!
Neen, in dit achtbaar oord voegt vastberadenheid.

EERSTE GRIJSAARD.

Wat prevelt zij?

POSTHUMIA, *in het midden van het tooneel.*

Helaas! moest mij dan 't lot nog wachten,
Mij, die de goden reeds ondraaglijk onheil brachten,
Dat deze ramp, — wie denkt daarbij aan eigen leed, —
Een gansche burgerij doet siddren! Al te wreed
Zijn onze goën!... maar toch, wij ook, wij ouden mogen
Iets doen. Komt naar 't altaar! De traan, die brandt in de oogten
Is hier verspild, men pleng' haar daar voor Romes kroost!
Waar mannen strijden geev' ons bidden kracht en troost!
'k Treed Vesta's tempel in, mijn dochter in mijne armen,
Haar bijzijn schenk mij kracht te midden van dit kermen!
Kom Galla, ga met mij! (*Ze verwijdert zich langzaam.*)

CAIUS.

Wie is die blinde vrouw?

TWEDE GRIJSAARD.

Zij heet Posthumia.

EERSTE VROUW.

Ik zie haar daaglijks, trouw

Bezoekt zij Vesta's hof.

CAIUS.

Maar hebt gij 't ook vernomen?

Daar in den tempel moet...

EERSTE GRIJSAARD.

Is ons iets overkomen?

CAIUS.

't Altaar is heden nacht...

EERSTE GRIJSAARD.

Voleindig!

CAIUS.

Uitgedoofd.

TWEDE VROUW.

O heiligschennis!

TWEDE GRIJSAARD.

Ja, als men 't gerucht gelooft,
Spookt 's nachts Camillus rond, onrustig in zijn grōeve.

EERSTE VROUW.

Ook heeft men meer gezien, wat onheil spelt, ja droeve
Verschijnselen ontdekt, een zwaard van bloed geverwd,
Zoo zegt men, ziet men 's nachts, dat boven Rome zwerft.
Ook nog . . .

TWEDE GRIJSAARD.

't Gevaar is groot!

TWEDE VROUW.

Hoe redden wij het leven?

EERSTE GRIJSAARD.

Waarom den woesteling ons goed en bloed te geven!
Gevlucht daar Rome zelfs geen toevluchtsoord kan zijn . . .!

DERDE TOONEEL.

De vorigen, FABIOUS.

FABIOUS, *reeds opgekomen, treedt nu met waardigheid naar voren.*
Gij hoort den lafaard aan en noemt u nog Romein?

CAIUS.

Hoe, Fabius!

EERSTE GRIJSAARD.

Hij zelf!

EERSTE VROUW.

Hij wist hem te weerhouden

Den woestling, hij alleen.

TWEDE GRIJSAARD.

Men schonk hem geen vertrouwen,
Had men . . . 't is nu te laat nu Rome wordt geslecht.

EERSTE VROUW.

Hij, hij alleen is wijs en heeft ons lot voorzegd.

TWEDE GRIJSAARD.

Wat heeft hij niet voorspeld?

FABIOUS.

Niet dat, waar burgers lijden,
Een Romer kermt en zucht in plaats van mee te strijden.

Een volk waarachtig groot gelooft niet aan zijn val.
 Gij weeklaagt... tranen zelfs?... O spreekt, hebt gij dan al
 Uw bloed vergoten reeds?...

EERSTE GRIJSAARD.

Ach, bloedrood zijn de vloedten.

EERSTE VROUW.

Aanschouw ons weduwen, en zeg, wie zal ons hoeden?

FABIUS.

Hier is tot troost een kreet, een enkele kreet van pas:
 De wraak! De wrake alleen!

CAIUS.

Maar de Senaat...

FABIUS.

Ga ras,

Tribuin, naar 't Forum heen. Wie duldt u in deez muren?
 Geen onzer hier vergeet: 't Romeinsche rijk zal duren
 Zoo lang de wereld staat. O, vreesst geen Hannibal,
 Bedenkt dat waar hij naakt, hij ook mij vinden zal.

VELE STEMMIEN.

Ja, red ons Fabius!

FABIUS.

Wilt met u zelf beginnen,

Zij ieder uwer held, wie zal u dan verwinnen?
 Lectoren op uw post! (*Tot het volk*) Van hier... Verwijdert hen!
 (*Het volk gaat heen. Senatoren komen een voor een op, daar-
 onder de opperpriester Lucius Cornelius.*)

VIERDE TOONEEL.

FABIUS, LUCIUS, SENATOREN.

FABIUS.

En nu beraadslaagd. Ik die lang den vijand ken,
 Ik meen: wat Mars ontnam, Minerva kan 't hergeven.

LUCIUS.

Een zware taak voorwaar!

FABIUS.

Te zwaar niet voor ons streven!

Carthaag zou 't niet bestaan, maar Rome waag het vrij!

LUCIUS.

De goôn zijn tegen ons; wat ook de reden zij,
Ze zijn voor Hannibal, 't is dikwijls ons gebleken.

FABIUS.

Zoo zullen onze goôn door een barbaar zich wreeken!

LUCIUS.

Geloof mij Rome heeft der goden toorn verwekt.

FABIUS.

Laat boeten dan wie ook! Uw waardigheid verstrekt
Ten waarborg voor den staat dat nooit...

LUCIUS.

Gij spreekt van boete,

Maar 't dient toch dat ik eerst wie schuldig is ontmoete!

FABIUS.

Gij zelf, gij weet nog niet...

LUCIUS.

Helaas, wist ik slechts iets!

Ik roep de heem'len aan, vergeefs, geen antwoord, niets!

FABIUS.

Maar spreek, wat weet ge dan, waarom is hier misdreven?

LUCIUS.

Denk aan den schrikbren tijd waarin wij lang reeds leven.

Ook heeft der vooglenvlucht het mij geopenbaard.

*(Gedurende dit gesprek is de Praetor binnengekomen, vooraf-
gegaan door zijn lectoren, en heeft op de estrade plaats genomen.)*

Daar is de Praetor reeds, welaan dan, ons geschaard

En plaats genomen.

V I J F D E T O O N E E L.

Dezelfden, FURIUS, SENATOREN, daarna LENTULUS.

FURIUS.

Hoort! Wij zijn nog eens geslagen.

De goden wilden 't zoo, het was hun welbehagen

Dat de afrikaansche bent zal baden in ons bloed!
 Zelfs Rome loopt gevaar bij zooveel overmoed!
 Thans zijn wij niet vereend om troonen uit te deelen
 Of in onze achtbaarheid aan vorsten te bevelen,
 Neen in dit plechtig uur is 't zelfbehoud alleen
 Wat ons te samen bracht want Rome stort ineen!
 Lectoren, Lentulus verschijn'.

*(De Lectoren gaan af. Lentulus verschijnt geheel met bloed
 en slijk bedekt.)*

De jongling kome!

Hij was getuige van den fellen strijd voor Rome
 Te Cannae, komt juist aan en moge den Senaat
 Berichten wat hij zag en hoe de zaak thans staat.
 Ook wat Emilius ons stervend heeft geraden.

LUCIUS.

Neen, achtbre vaadren, hoort! Eerst 't schuldig hart ontladen,
 Geen schepsel, neen de Goön verwinnen den Romein!
 Zelfs Hannibal kan slechts der goden werktuig zijn!
 Een misdaad heeft den toorn verwekt. Men kent daarboven
 't Geheim van ons verderf. O, wilt mij toch gelooven
 Doorgonden moeten wij 't, de misdaad zij geboet,
 Zoo zuivren we eerst ons zelf, dan de Afrikaan ontmoet.

FURIUS.

Wat, Priester, wilt gij dan?

LUCIUS.

'k Wensch dat wij onderzoeken,
 En zelfs dit oogenblik; de digt gesloten boeken
 Uit Vesta's tempel, elk van zegels worde ontdaan.

FURIUS, *na den Senaat, zwijgende, te hebben geraadpleegd.*
 Wij allen stemmen toe.

LUCIUS, *tegen Kaeso.*

Gij tienman, moet nu gaan
 En kom ons onverwijd Sybille's antwoord brengen.
 Eerst vrede met de goön, dan 't bloed des vijands plengen.

FURIUS.

Treed nader, thans is 't tijd, verhaal ons Lentulus!

LENTULUS, *zeer bewogen.*

Weet, Cannae is een hut nabij den Aufusus;

Daar was 't dat Hannibal, ons hatend als niet eene,
 Nog meer ons teisterde dan zelfs te Trasimene,
 Daar was het dat de grond zóó vele lijken droeg
 Dat hij er zelf van gruwde en eindlijk riep: »Genoeg!»

(*Fabius bedekt zich het gelaat met de toga.*)

De goden weten dat op deze bloed'ge velden,
 Nog gister onbekend, nu overdekt met helden,
 Ik ook mijne eereplaats verdiend had onder hen!
 Helaas, het mocht niet zijn, ik die slechts over ben
 Van 't leger dat weleer Titanen zou doen beven...

(*Zich op de borst slaande.*)

Zie hier uw legermacht want allen zijn gebleven!

FABIUS.

In 't ongeluk wordt zelfs de kalmte deugd, wees dus
 Bedaard.

LENTULUS, *zich meer en meer beheerschende.*

Daar in het dal, nabij den Aufidus
 Had men, zoo Varro slechts den raad had willen volgen
 Van Paul Emilius, geen strijd aanvaard. Verbolgen
 Door 't woeste schimpen en de list van den barbaar
 Had Varro geen geduld en kende geen gevaar!
 De dageraad brak aan, hij hunkerde om te strijden!
 Emiljus nevens hem. Wij die hun komst verbeiden,
 Wij juichen 't welkom toe. 't Gebriesch van 't vurig paard,
 't Klaroengeschetter, 't al verkondigde der aard
 Dat thans de groote dag der wraak was aangebroken.
 Wij zagen hier en daar den vijand weggedoken
 Voor zooveel krachtsvertoon, doch neen... ginds houdt men stand!
 Ons leger nadert kalm — maar ziet, daar overmant
 Op eenmaal Hasdrubal aan 't hoofd van Afrikanen
 (Die, zegedronken, reeds zich onze meesters wanen)
 De ruitery die onze flank beschermen moest.
 Maar 't voetvolk vormt een muur en de Afrikaner, woest
 En dapper, kan toch niet deez' sterkte van soldaten
 Verbreken. 't Krijgsgeschreeuw, hun moed zelfs, niets kan baten.
 Maar ziet, de Galliër, half naakt en kloek gebouwd
 Die 't machtig reuzenzwaard in breede knuisten houdt, —
 Kroeshaarge Nubiër met bloeddorst in zijne oogen,
 Zij hebben, welk een hoon, de wapnen aangetogen

Die men aan Rome ontroofde! Ons zwaard in hunne hand!
 Het bloed stijgt ons naar 't hoofd bij 't zien van zulke schand'!
 »Wraak, wraak!» zoo klinkt het en men ijlt en tracht te ontroofen
 Wat eenmaal is geroofd. De kretten zelfs verdooven
 Elk menschelijk bevel. Daar is geen veldslag meer
 Elk grijpt zijn eigen man en valt of velt hem neer!
 De Nubiër vlucht of sneeft, aan ons is de victorie,
 Ons schild is weer ons schild, herwonnen is de glorie!
 Aan Rome denken wij, 't hart zwelt ons in 't gemoed, ...
 Als eensklaps Hannibal, aanrukkende met spoed,
 De trots die ons bezielt in rouwe doet verkeeren.
 De lafheid zelve moet in 't vuur zijns bliks verteeren,
 Elk vluchteling wordt held! Vermetel op zijn kracht
 Staat niets hem in den weg. Wij zwichten voor die macht.
 Omsingeld zien wij ons. Als uit den grond verreezen
 Groeit steeds zijn leger aan, terwijl aan 't hoofd herrezen
 Verslagen Hasdrubal de ruitery vernielt.
 Die stoot was al te fel, geen die het leven hield.
 Zij storten op ons in. Wie wederstaat orkanen?
 De wanhoop stijgt ten top in Rome's onderdanen
 Daar men in 's woestlings blik vooruit ziet: Rome's val!
 Elk denkt vóór 't sneuven nog hoe hij zich wreken zal.

FURIUS.

O ramp, o zontental, gij hebt uw bloed gegeven,
 Rampspoedig waart ge, ja, maar in uw val verheven!

LENTULUS (*voortgaande*).

't Was diepe, sombre nacht, stil alles om mij heen.
 'k Zag lijken voor mijn voet, 't was alles dood naar 't scheen.
 'k Snel voort, doch ziet, de maan beschijnt op eens de velden,
 En nu bespeur ik daar in 't doodenrijk der helden
 Een levend krijgsman die, al badende in zijn bloed,
 Op een gesteente rust. Hoe zwelt mij het gemoed
 Nu 'k Paul Emilius, den Consul, mag ontdekken!
 »O neem dit ros!» roep ik, »en laat uw wijsheid strekken
 Tot heil voor 't vaderland; gij, boven allen groot,
 Blijf leven voor uw volk!» Hij antwoordt: »'k Wensch den dood.
 Heb ik mijn roem gered, zoo kan ik veilig sneven
 Het ovrig zij, als 't moet, Carthago dan verbleven.

Niets blijft mij dan de schuld na zulk een nederlaag,
 'k Heb, levend, hier geen keus, 'k moet schuldig zijn of laag,
 Welaan, veeleer den dood!" Hij stoot den dolk in 't harte
 Doch zegt nog voor hij sneeft (ja, 't was alsof zijn smarte
 Voor geest rift plotsling week): »o Rome, heilige stad,
 Bewaar uw vrijheid nog, zij is uw grootste schat!
 En moogt ge, geef 't o goôn! weer een Camillus baren, —
 Zoo niet, moog elk Romein Emiljus evenaren!
 Ach, des verslaagnen roem is enkel nog de dood!"
 Hij zag met breekend oog mij aan, die hulp hem bood
 En wenkte mij vaarwel, toen, in zijn kleed gedeken
 Hoorde ik een laatste zucht... het leven was gebroken!...
 Daar nadert Hannibal, daar ziet hij den Romein
 En neemt de toga op. Wat kan de reden zijn
 Dat de barbaar verbleekt, en 't vuur der scherpziende cogen
 Door tranen is gedooft — de fiere nek gebogen?
 Gewis, hij heeft herkend, ... het schaamrood dekt zijn koon
 Nu hij verwinnaar is van Rome's grootsten zoon.
 Hier bij Emiljus lijk waar hij mocht zegepralen
 Schijnt Rome's majesteit als op hem neer te dalen.
 Hij, overwinnaar zelf, gevoelde naar het scheen
 De grootheid van wie viel, en slechts zich zelven kleen.
 't Was of de breede schaar voorvaders van den dooden
 Verrezen voor zijn blik als zooveel halve goden.
 Hij voelt zich zelf barbaar, verbergt zich in zija tent.

FABIUS.

Heeft de Afrikaan dan niet de schreeën naar hier gewend?
 Is hij niet operukt?

LENTULUS.

O neen, op Cannae's velden.
 Beroofden zij elk lijk van kostbaarheên, die helden!

FABIUS.

Dat talmen zij ons winst!

(*Een lector komt binnen met eene dépêche.*)

FURIUS, *den brief nog niet openende.*

Vervolg uw rede toch!

Twee Consuls... Varro, spreek...

LENTULUS.

Hij is in leven nog.

LUCIUS.

Hoe kon hij 't gansche heir alleen nog overleven!
 Hij zelf, die oorzaak is van hun noodlottig sneven!

FURIUS, *die de dépêche gelezen heeft.*

'k Lees in Venosa's muur ligt hij met honderd man.

LUCIUS, *ironisch.*

De brave sterveling, die rustig leven kan,
 Misschien nog lauwwren eens...

FABIUS.

Wat schrijft hij?

FURIUS.

Biedt zich zelve

Ons aan, hij wenscht...

LUCIUS.

Te laat! Of wij zijn graf hier delven
 Waartoe! Hij leve voort, maar door een elk veracht.

FABIUS.

Verslagen vluchteling is hij nog van de kracht
 Die in ons leeft, bewust en wanhoopt niet aan Rome!
 Hij voelt zijn schuld en toch bezit hij moed! Hij kome!
 Hij toont, en dit is groot, na zulk een val zich held.
 O 't worde aan 't gansche volk, ter zijner eer, gemeld!
 Men oopne hem de poort en haal hem in als ware
 't Verslag van Lentulus eene overwinningsmare.

LUCIUS.

Is dat uw wensch, Senaat?

FURIUS.

Hij deele in onze ellend!
 't Is Rome, dat in nood zich tot zijn veldheer wendt,
 Zijn consul hier verwacht.

LUCIUS, *ironisch.*

Zich edelmoedig toonen

Staat fraai!

FABIUS.

En 't moet zoo zijn! doch slechts voor Romes zonen.
 Bewaren we onzen haat voor Hannibal alleen,
 Hij zij gestraft!

FURIUS.

Gestraft!! Hij overwon.

FABIUS.

Vertreên

Wordt hij die ons bedreigt. Wie heden staat moog morgen
Een lijk zijn!

FURIUS.

Welke taal! Wij hebben andre zorgen!
Er is geen manschap meer. Zie rond, helaas, gij vindt
Geen krachtig jongeling, slechts grijsaards, vrouw en kind.
Wat vaardig was ten strijd ligt ginder reeds bezwiken.
Ach, niets bezitten wij, hoe, wilt gij zelfs u wreken,
Nog wel op Hannibal, Carthago's leeuw? . . .

FABIUS.

Ik wil 't

Daar nog hetzelfde bloed ook in mijne adren trilt
Der vaadren, toen 't geweld van Brennus heilloos dreigen
In Rome's veste zelf den Romer niet deed zwijgen.
Wij hebben volks genoeg. De slaaf zij vrij gemaakt,
De slaaf zelfs wordt uw vriend als gij zijn boeien slaakt.
Hun ketens losgerukt! Wie zij ook wezen mogen,
Tot mannen maakt gij hen als ze op hun vrijheid bogen!

FURIUS,

Hoe hen te wapenen! Wij hebben niets, noch zwaard
Noch schild!

FABIUS.

Des vijands staal, zoo lang door ons bewaard,
Zij tegen hen gericht. Voorts hamers en balansen,
Ja ieder werktuig dra verkeerd in zwaard en lansen!
En nu de schilden . . . o, die vindt gij overal
In onze tempels! Ga, voor hem die strijden zal
Is zulk een schild te meer 't bewijs van wat wij kunnen.
De vaadren wijdden ze den goden, — die vergunnen
Dat nu de naneef toont dat, staat hij ook alleen,
Hij zonder hooger hulp barbaren kan vertreên.
O als de goden zien hoe 't bloed ons bruischt door de aderen
Dan juichen zij in 't kroost van zoo verdrukte vaderen!
Behoed ons, voorzaat, nog, zij elke krijgstroepe
Beschermer van uw zoon, zoo strijdt ge met ons meê.
Beziel ons met uw moed! Vooruit, der vaadren glorie
Drijft ons bij vasten wil, ons allen ter victorie!

Het lot keert zich voor ons, zijn wij standvastig, groot.
 Neen, Rome duldt geen dwang, het redt zich zelf in nood.
 De haat voor den barbaar, de liefde voor de goden
 Zal, waar 't ook binnen Rome, in 't eind den vijand dooden.
 In 't Kapitoel sliep nooit, ook zelfs geen enklen nacht
 Een vijand, 't zij de dood voor eeuwig ruste bracht.

LENTULUS.

Heb dank voor deze taal!

FURIUS.

Het woord door u gesproken
 Ontvlamt in elk den mced, doet alle harten koken!

KAESO, *aankondigende.*

Tienmannen naderen!

ZESDE TOONEEL.

Allen, FESTUS, met vier Tienmannen, KAESO.

FURIUS.

Dat Mars nabij ons zij!

LUCIUS, *tot de tienmannen.*

Bewaarders van wat schuilt in duisternis, hebt gij
 De boeken thans doorzocht? O spreekt! in uwe monden
 Ligt Rome's toekomst thans, wat, wat hebt gij gevonden?

FESTUS.

't Bevel is opgevolgd.

LUCIUS.

Kent gij de orakeltaal?

FESTUS.

Geschreven vond ik daar op taafelen van metaal
 Wat thans mijn mond u zegt: eerst dan zult gij verwinnen,
 Eerst dan licht Mars u toe, als 't outervuur dat binnen
 Den tempel Vestas brandt, nu door de schuld gedooft,
 Weer opvlamt als de dag! Slechts Vesta word' geloofd
 In 't huis aan haar gewijd. Geene andre goón gedogend
 Wordt niemand daar geduld die haren dienst verloochent.

LUCIUS.

Geene andre goôn? . . . En wie? . . . O Venus, heerscht ge ook daar!

(*hij staat op.*)

'k Gevoel thans wat ons deert, ja mij wordt alles klaar!

FABIUS.

't Altaar wat ons beschermt, Romeinen, is ontheiligd!

LUCIUS.

Het offer zij gebracht aan haar die ons beveiligd.

LENTULUS, *zeer onthutst.*

Wat moet ik hooren, goôn! . . .

LUCIUS, *tegen FESTUS.*

Wie is hier schuldig, spreek!

LENTULUS, *ter zijde.*

Ach, de ongelukkige!

LUCIUS, *hem aanzierende.*

Hoe, plotseling zoo bleek! . . .

Hebt gij een zuster soms in Vesta's tempel wonen?

LENTULUS *zich eensklaps tot FESTUS wendende.*

Kunt gij den naam van haar die schuldig is ons toonen?

FESTUS.

Wij vonden niets daarvan, de naam is onbekend.

LUCIUS.

Welnu dan, onderzocht!

FURIUS.

De zitting neem' een end.

Wij kunnen nu de zonde is heerschende in deez' wallen,

Den vijand niet verslaan, wij moeten eerloos vallen

Zoo lang het outer niet gezuiverd is van 't kwaad.

Gij priester, wreek de goôn het vaderland ten baat!

II.

VESTA.

In hachelijke oogenblikken zijn de Romeinen vindingrijk in het opsporen van middelen, om de goden en de menschen te verzoenen, en er is geen handeling, die zij dan beneden hunne grootheid of waardigheid achten.

NAAR POLYBIUS.

Het atrium van Vesta's tempel.

ZEVENDE TOONEEL.

ENNIUS, *die achter Fabius opkomt.*

Hoe, voert ge mij hierheen, hier naar dit heilig oord?
Wordt dan der maagden rust ooit straffeloos gestoord?
Ik meende dat de man die 't waagde dezen drempel
Te drukken, sterven moest.

FABIUS.

Neen, Vestas kuische tempel

Is hier toegankelijk.

ENNIUS.

Men had mij toch gemeld:

Wie 't heiligdom betreedt, diens uren zijn geteld!

FABIUS.

Niet hier in 't voorhof, hier kan ieder veilig komen.
Zoo lang de zonne schijnt hebt ge hier niets te schroomen.
Geen heiligschennis is 't wat u wordt toegestaan.

ENNIUS.

Maar als de zonne daalt...

FABIUS.

Moet elk bezoeker gaan.

Men mag, als 't avond wordt, geen man meer hier ontmoeten.

ENNIUS.

En hij die zondigt . . .

FABIUS.

Zou dit met zijn leven boeten.

Zijn u de wetten dan van Numa niet bekend?

ENNIUS.

Voorzeker, overal, waar men zijn schreden wendt,
 Ook in Calabrië, het oord waar ik mag wonen,
 Verneemt men nog wel iets van Rome's dappre zonen
 En Vesta's wetten, maar gij weet dat haar altaar
 Slechts te Alba en te Rome een tempel heeft, van daar
 Dat ik tot zekerheid u gaarne wilde vragen . . .

FABIUS, *welwillend*.

'k Ben, jongling, tot uw dienst.

ENNIUS.

Misschien mag ik het wagen

Te twijfflen of men hier zelfs al die zaken weet
 Die elders . . .

FABIUS, *satyriek*.

Strijder is, zoo zegt men, elk poëet.

Uw roem is als uw werk, beziel'd door zucht tot waarheid,
 Wat andren nog niet zien ons toont in volle klaarheid!
 Toch zult gij, jongling, eens nog de Homerus zijn
 Die stout de snaren spant ter eer van den Romein.

ENNIUS.

Kan 't waar zijn dat uw volk, gelovend aan de orakelen,
 Zijn heil niet zoekt in 't zwaard maar wel in de mirakelen?
 Kan 't zijn dat gij, Senaat, ten spijt van lans en schild,
 De ramp aan d' Aufidus aan misdaad wijten wilt?
 Kan 't zijn, schrijft gij het toe aan uwe priesteressen?

FABIUS, *ernstig*.

Gewis!

ENNIUS.

Men wil den dorst van Vesta's wraak dan lessen?

Dies handelt Lucius als Colchas eenmaal deed
Na Agamemnon's dood! Hij rust niet voor hij weet
Wie hier misdreef?

FABIUS.

't Is waar!

ENNIUS.

Is 't raadsel opgeheven
Moet de Vestaalsche maagd dan 't lijf ten offer geven?
Kan 't zijn, bereidt gij haar een graf in 's aardrijks schoot?
O spreek, begraaft gij haar vóór gij haar hebt gedood?

FABIUS.

Helaas!

ENNIUS.

Die zucht! Gewis, zij doet mij 't beste hopen.
Ja, Fabius, uw hart staat voor natuurstem open,
Ik weet uw dochter zelf is Vestalin.

FABIUS.

O neen,

Zij is mijn dochter niet, ik noem haar zoo alleen.
Zij was eene arme wees, toen werd ik haar ten hoeder,
Óók is zij 't eenig kind van mijn geliefden broeder.

ENNIUS.

Dan is uw hart bezwaard . . . ook zij is in gevaar.

FABIUS.

Ik haar beleedigen! Ik vreezen! . . . en voor haar?
O neen, zij voert mijn naam, behoort tot mijne magen.
Te wel ken ik mijn bloed om twijfel hier te dragen!

ENNIUS.

Welaan uw groote naam heeft haar voor smet bewaard.
Zij streed wel maar verwon, haar leven blijft gespaard,
Maar nu die andre! Zie, eene arme, zwakke vrouwe
Werd teer bemind, had lief . . . helaas, zij brak haar trouwe . . .
Kunt gij dat aanzien dan? Zij, levend in een graf!
Grootmoedig held, niet waar, ge ontheft haar van die straf?

FABIUS.

Ik! neen ik zie het aan, mag haar zelfs niet beklagen.

ENNIUS.

Heel Rome wil de schuld van zulk een gruwel dragen!
De dienaar Gods wordt beul, kan dat zijn roeping zijn?

FABIUS.

't Zwaard der gerechtigheid! De onschuldige Romein
Wordt offer, straft men niet het eenig schuldig wezen.
De Hemel wil het zoo, de Hemel zij geprezen!

ENNIUS.

Het baat den Hemel niet of deze Vestalin
Des tempels lamp niet mag aanschouwen. Wat gewin
Is 't voor uw godheid, voor die Vesta, voor die wreede...
Doch wie is Vesta zelf?

FABIUS.

De tempel die 'k betrede
Is Rome! Vesta, ja, zij is mijn Vaderland!
Hier op den drievoet houdt het vuur der kuischeit stand
Dat Rome Rome maakt, hier wordt het staal geklonken
Dat ons verwinnen doet, de harten doet ontvonken.
Hier in den tempel wordt der mannen kracht gesterkt.
Slechts hij die eerbaar is, die zuiver denkt en werkt
Is groot, geen lauwer groeit in vuile poelmoerassen.
Het onbezoodeld zwaard deed immer Rome wassen!
Heb erbid dan voor 't oord, voor Vesta's kuischen haard,
O der Romeinen ster, hier als een schat bewaard,
Zij heiligt deze plaats gelijk de Olymp daarboven!...
Neen, zwijg, ons voegt het slechts te bidden en te loven,
Al wie de wetten schendt verraadt zijn vaderland!

ENNIUS.

'k Bewonder u, Romein, maar reik u niet de hand.

FABIUS.

Van Pergamus bracht eens Eneas ons de leere
Van 't eeuwig brandend vuur dat gloeit tot Vesta's eere.

ENNIUS.

Wie is zij Vesta? De aard! Bedenk toch, uw godin
Was eens een mensch als wij, en heerschte als koningin.
Zij huwde in Griekenland (haar graf kan men zelfs toonen)
Met Caelus, ook een vorst, en onder hunne zonen
Was ook een Jupiter — de godheid zoo geducht!
Die Jupiter is niets, of niets... nu ja, de lucht.

FABIUS.

De lucht en nog veel meer, en lucht en licht en leven!
Al wat ons hart verheft, naar ware deugd doet streven

Hij, opperheer van tijd en van de ontmeetlijkheid!
 Wij leven slechts in hem, in de oppermajesteit!
 Uw woorden zijn verspild, geen wriemelende made,
 Geen mensch, hoe wijs of groot, doet aan 't verheevne schade!

ENNIUS.

En 't is tot eer van Hem, die steeds het kwaad verwint
 Dat gij een offerand, zoo wreed, noodzaaklijk vindt!
 Maar sprak de Godheid zelf? Wie mocht 't u openbaren?
 Wellicht Tarquinius, reeds lang ter dood gevaren?
 Ach niets als 't oud gebruik! Dies ketent gij den geest?
 De rede is altijd vrij, is goddelijk geweest!
 Gij meent nog in deez' tijd — waar blijft toch menschenwaarde —
 Dat door een gruweldaad gij heerschen blijft op aarde.
 Als kind deed zij een eed, dien hield zij niet en dies
 Werd de Afrikaner groot? Vandaar uw droef verlies
 Aan helden? O voorwaar, 't wordt helder voor mijne oogen,
 Die mannen hebben niet, zelfs zooveel niet gewogen
 Als de enkle onkuische vrouw! Emilius wordt dan
 Niets meer dan Varro, niets! Geen strijd! geen dapper man
 Die gij te wapnen hebt! Waartoe die keur van helden?
 De maagd naar 't levend graf!... gezuiverd zijn uw velden,
 Behouden is uw stad! Dat graf toch is de klip
 (Ei, zie het rustig aan) waartegen 's vijands schip
 Verplettert! Ruste uw asch te Cannae, Rome's knapen —
 De Priester redt ons toch — gij kunt nu veilig slapen!

FABIUS.

Als meined wordt gestraft dan eerst herleeft de moed!
 Slechts waar vertrouwen heerscht, daar waagt de held zijn bloed.
 »De goden zijn met ons!» dat denkbeeld doet herleven,
 Ja zal vóór Hannibal ons de onde kracht hergeven.
 Wat trilt in ons gemoed — in spijt van lage list —
 De geestdrift is 't alleen die toch het pleit beslist!

ENNIUS.

Gij zoekt in 't dooden dus een reden tot verblijden?
 Is dan het leven niets en niets ook 't menschlijk lijden?

FABIUS.

Helaas!

ENNIUS.

Neen Fabius, ik redetwist niet meer.
 O luister naar uw hart, uw heldenaard, uw eer!
 U, braaf en menschlijk held, u is de taak beschoren
 Om zelfs in den Senaat die woorden te doen hooren
 Waardoor een wreed gebruik voor goed wordt afgeschaft.

FABIUS.

Wie de oude wetten schendt heeft schuld en wordt gestraft.

ENNIUS.

Och, al dat oude is dood.

FABIUS.

Neen, niet der vaadren voorbeeld!

ENNIUS, *met gevoel.*

Ach, stelde ik u te hoog...

FABIUS, *na een oogenblik zwijgens.*

Spreek, gij die ons veroordeelt

Kent gij een Vestalin?

ENNIUS.

De mensch verdedig ik,
 De rechten van wie ook. 'k Bespeurde tot mijn schrik
 Dat de Romein zich slechts aan 't vaderland kan wijden.

FABIUS.

Mijn vaderland is 't al!

ENNIUS, *met vuur.*

Neen, voor het menschedom strijden
 Is eindloos meer! Genoeg, ik schuw dit somber oord
 Waar men ter eer der goën de menschlijkheid vermoordt.
 'k Ontvouwde u mijn geloof, 'k heb ongeveinsd gesproken
 Gelijk 't den vrije past als 't bloed in 't hart gaat koken,
 Thans is de beurt aan u, voleindig Fabius,
 Maar als gij handlen moet, o denk aan Ennius.
 Wees waarlijk groot. Vaarwel!

ACHTSTE TOONEEL.

FABIUS *alleen.*

Neen, ik behoer aan Rome!
 Wat deze Griek ook zegg', wat deze jongling droome,
 Het meelij is de toets der oude wetten niet,
 De kracht des vijands groeit als hij ons schreijen ziet.

NEGENDE TOONEEL.

FABIUS, LUCIUS, KAESO, *twee Sbirren.*

LUCIUS, *ernstig en in zich zelven gekeerd.*
 'k Wacht weldra, Fabius, alhier de Vestalinnen.
 Der goden wil geschied. Ik trad den tempel binnen
 En, schoon het leekenoog geen onderscheid bemerkte,
 Toch ben ik in 't geloof van misdaad daar versterkt.
 Ik ruk den sluier af, ik zal, ik moet ontdekken
 Wie sneven moet om ons aan Vesta's wraak te onttrekken.

FABIUS.

Wie, Priester, zegt het u...

LUCIUS.

Ik koos mijn middlen goed.
 Ik plaatste een ouden slaaf, een dwaas van gallisch bloed
 In Vesta's tempel. Hij, die graag zich held hoort roemen,
 Zal, zoo mijn plan gelukt, de schuldige mij noemen,
 En wederstaat hij mij, dan zal... maar hij genaakt,
 De Galliër.

TIENDE TOONEEL.

*Dezelfden, VESTAEPOOR.*VESTAEPOOR, *in zich zelven.*

Wat wil hij?

LUCIUS.

Naderbij!... Gij haakt

Naar vrijheid, naar uw land. Mijn macht kan 't u verschaffen,
 Dat weet gij! Ook den dood! Beloonen kan 'k en straffen.
 'k Ontbood u Lier om u te toetsen. Zijt gij nu
 Verstandig, 'k maak u vrij, zoo niet, dan dood ik u.
 Wilt gij gelukkig zijn of wel het kruis verwerven!
 Kies, vrijheid wordt uw deel of een ellendig sterven.

VESTAEPLOOR.

Als ik het wel begrijp dan is de keus niet zwaar.
 Een dolk heeft hier een heft en heeft zijn scherpte da ar.
 Ik grijp het liefst naar 't heft, of waar het zooveel wijzer
 Om 't goud te laten en te grijpen naar het ijzer?

LUCIUS.

Uw antwoord geeft bewijs dat ik begrepen ben.
 Gij kent mij nu en ik geloof dat ik u ken.
 Gij wilt uw leven dus aan 't kruishout niet verliezen?

VESTAEPLOOR.

Ik moest een dwaashoofd zijn om dat nu juist te kiezen.

LUCIUS.

Welaan dan, zeg mij nu, want o gij weet dit wel,
 Wie schond hier Vesta's trouw en leefde in overspel?
 Uw blik bedriegt mij niet... ik zie uw bos verdwijnen...
 Zoo plotseling... gij weet...

VESTAEPLOOR.

Och neen, die helsche pijnen!
 't Is altijd nog die wond, die schrijnt dan open.

LUCIUS.

Ras!

Geene uitvlucht! 'k Waarschuw u! Gij weet toch wie zij was
 Die...

VESTAEPLOOR.

Negen jaren lang verkeer ik in deez' wanden.
 Wat ziet men hier? een maagd, een outervuur aan 't branden.
 Wat hoort men? Schreijen, ja, want veel wordt hier geschreid!
 De een lost soms de ander af, die dan ter rust zich vleit.
 De waakster, bleek en stil, soms door de vlam beschenen,
 Legt hout op 't vuur als 't moet. Zoo gaat de tijd dan heenen,
 't Is heel eentoonig.

LUCIUS.

Slaaf, vergeet niet wat u wacht.

VESTAEPOOR.

Als gij mijn dood verlangt, geloof me niet!

LUCIUS.

Gij tracht

Mij te bedriegen, wurm, gij weet...

VESTAEPOOR.

Niets meer.

LUCIUS, *tot Fabius.*

Een logen!

VESTAEPOOR.

Verspieder ben ik niet en daarom...

LUCIUS, *driftig.*

Uit mijne oogen!!

Of neen... nog eens, maar nu voor 't laatst: wie is zij dan.

VESTAEPOOR.

Maar is het dan mijn schuld als ik 't niet zeggen kan?
Gaan mij die dingen aan? Den tempel schoon te houden
Is mij al werks genoeg, 'k bemoei me met geen vrouwen.
Ik ken maar een genot, den slaap.

LUCIUS.

Gij noodzaakt mij

Om u te martelen.

VESTAEPOOR.

Hoe lastig dat ook zij,

'k Verduur het liever niet, maar kan 't des noods verduren.

FABIUS.

Hij heeft een heldenaard.

LUCIUS.

Hij?... Galjer in deez muren,

Vertoont zoo gaarne zich als ware hij Romein,

Maar zal, zoodra het spant zoo dapper niet meer zijn.

Och, grootspraak anders niet! (*tot Vestaepeer*) Al zijt ge nog zoo
moedig

Als 't kruishout...

VESTAEPOOR.

Haast u dan! Want anders wordt gij spoedig

Gestoord door Hannibal.

(*Vestaepeer af.*)

LUCIUS.

Geen woord! Van hier!... De rij
Van maagden naakt.

FABIUS.

Ik zie slechts vijf.

LUCIUS.

De zesde is zij
Die 't vuur bewaakt. Zij heet de moeder der Vestaalschen.

ELFDE TOONEEL.

FABIUS, LUCIUS, OPIMIA, JUNIA *en drie andere Vestalinnen*, twee
schrijvers en KAESO.

LUCIUS, *met plechtigheid.*

Gij die, zoo lang de nacht bestaat,
Bij elken nieuwen dageraad,
Doorrennend het heelal, de duisternis doet wijken,
Apollo, overwin het kwaad
En volg' de straf op de euveldaad
Zoo moog, ter uwer eer, wie ons belaagt bezwijken!

EEN VESTALIN.

Vereerde priester op uw roepstem komen wij.

LUCIUS, *gestreng.*

'k Zie de onrust op 't gelaat, spreekt, waarom siddert gij?

VESTALIN.

Wij beven voor uw blik! Hoe dreigend staan uwe oogen!

LUCIUS.

Kent gij de ramp, die ons getroffen heeft?

VESTALIN.

Als weduw klaagt de stad, door diepe smart bewogen,
Te Cannae is wie haar beschermt gesneefd.

LUCIUS.

Beseft ge wat ons allen wacht?
Barbaarsche dwang, stikdonkre nacht!

VESTALIN.

De zeven heuvelen, zij zagen 't rennend paard!
 Al wat het tegenstreeft, vertrappt het in zijn vaart.
 Het druipt van 't bloed van Romes dapper zonen.
 Het volk in 't vroeg weleer door de wolvin gevoed
 Verspilt zijn dapperheid en moed,
 Barbaren zullen zelfs in Rome Rome honen.

LUCIUS.

Verneemt ge 't hoe de goôn hun grimmigheid ons toonen?

VESTALIN.

Ach, troostloos is ons lot, thans wordt de heerscher knecht.

LUCIUS.

Onthoud dit, priesteres, de goden zijn gerecht!

VESTALIN.

Gewis, de waarheid is het vuur
 Dat in hun zielen woont
 Ontvlammend ieder dag en uur
 Die op d' Olympus troont.
 O God des hemels, Jupiter!

Uw stem is waarheid als uw donder gromt van ver.

LUCIUS.

Zijn donderstem treft ons want Rome heeft misdreven!
 O wie misdadig zij, die boete 't met haar leven!

VESTALIN.

Hoe weet ge 't?

LUCIUS.

Door de goôn!

VESTALIN.

En wat is dan misdreven?

LUCIUS.

Deez' tempel is onteerd.

VESTALIN.

Wie pleegde zulk een kwaad!

LUCIUS.

Een uwer!

VESTALIN.

Een van ons! En zulk een strafb're daad
 Zou hier bedreven zijn? Hoe Heer, kunt gij 't gelooven?

LUCIUS.

'k Ben overtuigd, 'k vernam de stemme van daarboven.

VESTALIN.

Helaas, gij zijt misleid.

LUCIUS.

Ik zeg u plechtig: neen!

Een ongewijde heeft den drempel overschreên,
Een priesteresse heeft in dit geheiligd oord
De liefdebede van een sterveling verhoord.

VESTALIN.

Gij kuische Vesta, hoor mijn smeeken
En wil de priesteressen wreeken
Die bleven aan uw dienst gewijd!
Wie toch, wie zou het kunnen wezen
Die hier der goden straf moet vreezen?
Gij, als de lelie rein, Opimia zijt gij 't,
Of, Junia, nog kind in uwe onnoozelheid!

JUNIA.

Gena!

FABIUS.

Hoe?

OPIMIA, *in verward en zeer ontsteld.*

Zuster! Gij!...

JUNIA.

Ach!

LUCIUS.

Zou het mogelijk wzen

Dit kind...

JUNIA.

'k Ben zondares.

FABIUS.

Hoe, in hare oogen lezen

Wij de onschuld zelf, kan 't zijn?

JUNIA.

O luister zelf en richt!

't Berouw verteert mij 't hart, helaas, ik voel 't gewicht
Van zooveel schuld. Zie me aan, ik tel slechts vijftien zonnen
En reeds drukt mij de last van 't leven, nauw begonnen.

O zie mijn bleek gelaat met tranen als bedauwd,
Het meldt mijn misdrijf u en tevens hoe 't mij rouwt.

VESTALIN.

'k Hoor sidderend u aan. Gij, Junia!... laat hooren!

JUNIA.

De zonne was gedaald. Een zefir streelt mijne ooren
Al ritslend door 't geblaart... wat zoete harmonie!
Ik was alleen in 't heilig woud. De godheid die
Den boog tot wapen heeft, half in het groen gedoken,
Heeft met zijn vriendlijk oog een vuur in mij ontstoken!
Een purpergloed bedekt mijn wezen en het hart
Klopt heviger dan ooit. Mijn denkkraacht is verward.
Hij grijpt me bij de hand en voert mij zonder spreken
Naar 't oord waar, in de schatw der wilgen, zilvren beeken
Zich zaamlen in 't basin. Daar valt hij voor mij neer
En zegt: »o Junia" — als Zefir zelf zoo teer
Klinkt nu zijn stem — »o maagd, wil naar mijn rede luistren!
Het levenslicht straalt kort, ei laat het niet verduistren!
Zoo gij geen liefde kent, wat wordt er van uw jeugd?
Wie lief heeft lijdt niet meer, liefde is genot en vreugd!
Zult gij dan jonge maagd, u zelve aan Vesta wijden?
Wenscht ge u, treft u een ramp, geen trooster in uw lijden?
Vermenigvuldig niet het leed dat de aarde geeft!
Als gij, mijn Junia, alleen voor Vesta leeft,
Dan zal nooit teeder wicht u moederweelde schenken,
Geen lievling lacht u toe en kust u op uw wenken!"
Ik luisterde al te goed. Hij zweeg, maar 't brandend oog
Ontlastte in tranen zich, ook 't mijne bleef niet droog.
Zijn blik op mij gericht sprak meer nog dan zijn woorden,
't Was als de wedergalm der zachte harpakkoorden,
Die bleven trillen in mijn menschelijk gemoed.
Nu beefde ik voor mij zelf en wilde ontvlíen. Mijn voet
Scheen als aan de aard geklemd, het zweet droop van mijn kaken!
De godheid zie ik thans weer langzaam mij genaken,
Zij spant den boog... de pijl zie 'k richten op mijn hart....

LUCIUS.

Ga voort!

JUNIA.

Ik weet niets meer. Ach, wat mij innig smart

Is dat ik sedert niet aan Vesta meer kan denken
Maar al mijn denkkraft steeds aan 't vreemd visioen moetschenken.

LUCIUS.

Uw misdrijf is dus slechts een droom?

VESTALIN.

O kuische maagd!

FABIUS.

Wie, die bij zooveel reins nog naar onreinheid vraagt?

LUCIUS.

Rijs op!

JUNIA, *zich verbaasd oprichtende.*

Hoe Heer?

LUCIUS.

O dat, bij dit verheven voorbeeld
Van schuldloos schuldbesef, haar die zich zelf veroordeelt
En daartoe reden heeft, tot spreken voer... Beken!...
Spreek zondaresse, spreek! Ik, die uw priester ben
Beveel het u!... Geen antwoord... niets.

VESTALIN, *in verrukking.*

Geene enkele is schuldig!

FABIUS.

'k Geloof dat, Priester, ook, ik die de deugden huldig
Van deze maagdenrij, ik meen, gij gaat te ver;
Gij zaagt een dwaallicht slechts en hield het voor een ster.

VESTALIN.

Ja, de onschuld is bewezen.
Uit waarheids klare bron,
Is schitterend herrezen
De smettelooze zon!

(De Vestalinnen willen heengaan.)

LUCIUS.

Een proef nog, Fabius, ik wil het feit ontdekken.
Blijft Vestalinnen, blijft! Nog kunt gij niet vertrekken.
Een uwer heeft, ik weet, een broeder: Lentulus.

VESTALIN.

Gij Junia.

LUCIUS.

Weet dan, hij bleef aan d' Aufidus.

O zie mijn bleek gelaat met tranen als bedauwd,
Het meldt mijn misdrijf u en tevens hoe 't mij rouwt.

VESTALIN.

'k Hoor sidderend u aan. Gij, Junia!... laat hooren!

JUNIA.

De zonne was gedaald. Een zefir streelt mijne ooren
Al ritslend door 't geblaart.... wat zoete harmonie!
Ik was alleen in 't heilig woud. De godheid die
Den boog tot wapen heeft, half in het groen gedoken,
Heeft met zijn vriendlijk oog een vuur in mij ontstoken!
Een purpergloed bedekt mijn wezen en het hart
Klopt heviger dan ooit. Mijn denkkraft is verward.
Hij grijpt me bij de hand en voert mij zonder spreken
Naar 't oord waar, in de schouw der wilgen, zilvren beeken
Zich zaamen in 't basin. Daar valt hij voor mij neer
En zegt: »o Junia" — als Zefir zelf zoo teer
Klinkt nu zijn stem — »o maagd, wil naar mijn rede luistren!
Het levenslicht straalt kort, ei laat het niet verduistren!
Zoo gij geen liefde kent, wat wordt er van uw jeugd?
Wie lief heeft lijdt niet meer, liefde is genot en vreugd!
Zult gij dan jonge maagd, u zelve aan Vesta wijden?
Wenscht ge u, treft u een ramp, geen trooster in uw lijden?
Vermenigvuldig niet het leed dat de aarde geeft!
Als gij, mijn Junia, alleen voor Vesta leeft,
Dan zal nooit teeder wicht u moederweelde schenken,
Geen lievling lacht u toe en kust u op uw wenken!"
Ik luisterde al te goed. Hij zweeg, maar 't brandend oog
Ontlastte in tranen zich, ook 't mijne bleef niet droog.
Zijn blik op mij gericht sprak meer nog dan zijn woorden,
't Was als de wedergalm der zachte harpakkoorden,
Die bleven trillen in mijn menschelijk gemoed.
Nu beefde ik voor mij zelf en wilde ontvliën. Mijn voet
Scheen als aan de aard geklemd, het zweet droop van mijn kaken!
De godheid zie ik thans weer langzaam mij genaken,
Zij spant den boog... de pijl zie 'k richten op mijn hart....

LUCIUS.

Ga voort!

JUNIA.

Ik weet niets meer. Ach, wat mij innig smart

Is dat ik sedert niet aan Vesta meer kan denken
Maar al mijn denkkraft steeds aan 't vreemd visioen moet schenken.

LUCIUS.

Uw misdrijf is dus slechts een droom?

VESTALIN.

O kuische maagd!

FABIUS.

Wie, die bij zooveel reins nog naar onreinheid vraagt?

LUCIUS.

Rijs op!

JUNIA, *zich verbaasd oprichtende.*

Hoe Heer?

LUCIUS.

O dat, bij dit verheven voorbeeld
Van schuldloos schuldbesef, haar die zich zelf veroordeelt
En daartoe reden heeft, tot spreken voer... Beken!...
Spreek zondaresse, spreek! Ik, die uw priester ben
Beveel het u!... Geen antwoord... niets.

VESTALIN, *in verrukking.*

!Geene enkele is schuldig!

FABIUS.

'k Geloof dat, Priester, ook, ik die de deugden huldig
Van deze maagdenrij, ik meen, gij gaat te ver;
Gij zaagt een dwaallicht slechts en hield het voor een ster.

VESTALIN.

Ja, de onschuld is bewezen.
Uit waarheids klare bron,
Is schitterend herrezen
De smetteloze zon!

(De Vestalinnen willen heengaan.)

LUCIUS.

Een proef nog, Fabius, ik wil het feit ontdekken.
Blijft Vestalinnen, blijft! Nog kunt gij niet vertrekken.
Een uwer heeft, ik weet, een broeder: Lentulus.

VESTALIN.

Gij Junia.

LUCIUS.

Weet dan, hij bleef aan d' Aufidus.

Mijn broeder!

JUNIA.

OPIMIA.
Lentulus! . . .

LUCIUS, *haar gadeslaande.*

Gesneuveld!

OPIMIA, *vallende in de armen der Vestalinnen.*

Ach!

LUCIUS, *wijzende naar Opimia.*

Die vrouwe!!

OPIMIA.
'k Bezwijk. (*Zij valt in zwijm.*)

FABIUS.

Opimia... mijn dochter brak haar trouwe!

LUCIUS, *tot Fabius.*

Wees Fabius bedaard... nog niets is hier verricht,
't Weet niets, als gij 't beveelt, wat wenscht ge?

FABIUS.

Doe uw plicht!

III.

DE VESTALIN.

Want Vesta, door het vuur uit Ilium beschermd,
Kweekt aan de schuld, zij toch heeft vele fakkels
Die zij verbergt in 't diepste van haar binnenst.

Vrij naar PROPORIUS.

Het heilig woud van Vesta. Op den achtergrond ter rechterzijde de tempel. Op den voorgrond ter linkerzijde een put met een breede borstwering; ter rechterzijde de bronzen poort naar onderaardsche gewelven. 't Is schemeravond.

TWAALFDE TOONEEL.

VESTAEPoor, daarna GALLA.

VESTAEPoor, *neuriënd terwijl hij een drievoet polijst.*

Zingt volkren! Rome schreit!

Het is zijn stervensuur!

Gij wordt van 't juk bevrijd,

De Afriker beukt de muur,

De tempel valle in één!

Wij juichen bij zijn val

Als Brennus van voorheen

Herleeft in Hannibal!

GALLO, *uit den tempel komende.*

En zingt gij, Vestaepoor?

VESTAEPoor.

Nu waarom zou ik treuren?

GALLA.

Van waar die vroolijkheid?

VESTAEPOOR.

Wat schenkt het groen zijn geuren?
 Zijn 't niet de sappen in zijn weefsel? Zoo bij mij!
 Vraag 't aan mijn hartebloed. De zege maakt mij blij!
 Maar, dochter, zucht gij thans? Gij zoudt mij haast doen schroomen
 Dat... denk er aan, gij zijt uit Gallië gekomen
 Geen kind van Rome, neen, ge blijft hier vijandin.
 Gij hoordet vaak mijn klacht en stemdet met mij in
 Als ik aan 't vaderland mijn heete tranen wijdde.
 O naadre de Afrikaan opdat hij ons bevrijde!
 Ja, de Romeinsche stam ligt dra ter neer geveld.
 Heel de aarde juicht, juich mee. De vrijheid wordt hersteld!

GALLA.

Zou 'k vroolijk wezen, thans? Mijn meesteres moet lijden,
 Zij derft haar kind....

VESTAEPOOR.

Haar kind

GALLA.

Moet zich ter dood bereiden.

VESTAEPOOR.

Wie dan?

GALLA.

De Vestalin. Zij is Opimia,
 Haar moeder was het kind eens van Posthunia,
 Doch stiert sinds lang.

VESTAEPOOR.

Zij zou... geloof het nooit.

GALLA.

Hoe vader?

VESTAEPOOR.

Waar is ze? In 't tempelhuis?

GALLA.

Ja, daar trad ik haar nader.

Zij zag mij ernstig aan en sprak: »voor dat ik val
 Wensch ik Posthunia te zien.» O zeg, hoe zal
 Ik 't vreesselijk bericht deze arme toch doen hooren?
 Weet, zij verbeidt haar kind reeds lang met open ooren.
 Ach, blind en kinderloos, wat vreesselijk verschiet!

VESTAEPOOR.

De Vestalin leeft nog en sterven zal zij niet!

GALLA.

Wie kan haar redden, spreek!

VESTAEPOOR.

Ik zelf.

GALLA.

Maar hoe dan?

VESTAEPOOR.

Luister!

De beul beslist wel vaak al ligt het recht in 't duister,
 Maar dat geldt meer den slaaf, die doodt men om een gril,
 Zij is Romeinsche vrouw, zeg, voelt ge dat verschil?
 Hier moet een rechtspraak zijn. Men moet zich vergewissen,
 En, schoon men somtijds ook het spoor weet uit te wisschen,
 Wanneer men 't volgen wil dient alles onderzocht,
 En waar is nu de man die 't onheil heeft gewrocht?
 Zijn naam is Lentulus, maar 't lijkt ligt op de velden
 Bij Cannae. O 't is waar, ik zelf, ik kon vermelden
 Wat 'k met mijne oogen zag, maar, bij de heilige goôn,
 't Gelukt geen mensch op aard, al wordt me een schat geboôn,
 Mij te doen spreken. Neen, men kome nooit tot klaarheid!
 Vrij foltre men den slaaf... besloten blijft de waarheid
 In 't diepst van zijn gemoed. Weet priester, ik doorstak
 Veeleer uw trotsche hart dan dat 'k haar leven brak!
 En wie zou dan nog... ja, zij zelve kon 't verhalen!
 Als 't graan er niet meer is, geen molen zal 't vermalen!
 Ik heb daarvoor gezorgd, laat alles maar aan mij.
 Gevaren ducht ik niet, de Vestalin wordt vrij!
 Vier Galliërs zijn daar, de nacht zij aangevangen
 Dan voeren zij haar mee naar de onderaardsche gangen
 Waar ieder haast verdwaalt. Hooghartige Romein,
 Als gij het feit ontdekt zal zij reeds verre zijn.

GALLA.

Maar volgt zij wel een slaaf? Zij ook is fier als de anderen,
 Zoo Lentulus nog leefde?

VESTAEPOOR.

O zeker, maar veranderen
 De steenen ooit in plant? Wie dood is blijft toch dood.

Ik sta alleen, welaan, wat ik alleen besloot
 Volvoer ik ook alleen! Ga, zie Posthumia weder
 En zeg haar . . . neen, zeg niets! De vrouwen zijn zoo teeder,
 Bederven alles soms, neen troost haar, lieg maar vrij,
 Denk, als gij heden liegt, maakt gij haar morgen blij.

GALLA.

Maar als ik morgen lieg, zal zij mij nóg geloven?
 Mislukt het feit dan zal men u het leven roven.

VESTAEPOOR.

Welnu, is 't anders niet, dat leven hoort aan hen,
 Maar 'k houd den duren eed waar ik getrouw aan ben!

GALLA.

Gaat gij zoover? Waarom?

VESTAEPOOR.

Nog verder.

GALLA.

Gij wilt sterven

Voor deze vreemde . . .

VESTAEPOOR.

Neen, maar Rome wil 'k verderven!

Wéet, Rome moet vergaan als Vesta toornig blijft.

Men zegt dat en ook ik geloof het.

GALLA.

En gij drijft

De haat zoo ver! Het is uw haat die haar beveiligt!

VESTAEPOOR.

't Altaar blijft, red ik haar, alle eeuwen door ontheiligd.

GALLA.

Gij zegt . . .

VESTAEPOOR.

Neen hoor mij aan. In 't Afrikaansche heer

Heb ik twee zoonen, zij zijn mannen op mijne eer!

Als wreeker Hannibal de poort is ingetreden

Zult gij die helden zien; twee dagen na dit heden!

Zwijg Vesta, de Afrikaan regere in Rome alleen!

Al wilde 't ook de maagd, zij mag niet sneven, neen!

Ik heb 't onkuische vuur volhardend aangeblazen.

O laat de priester vrij beloven, dreigen, razen,

Mijn blik is overal, (*zich op de borst slaande*) ha, deez' vertrapte knecht

Doorziet het noodlot reeds, aanschouwt het strafgerecht
Wat hen wordt toebereid. Wij werken in het duister,
Men ziet, men hoort ons niet. Romeinen, al uw luister
Worde eensklaps u ontrukkt wanneer van wijd en zijd
Het u in de ooren krijscht: »heel 't aardrijk is bevrijd!»

GALLA.

Helaas!

VESTAEPOOR.

En zucht ge nog!

GALLA.

Ach! Rome is u te machtig!

VESTAEPOOR.

En ik voorspel u dan, die stad zoo groot en prachtig
Ze wordt een doodsch verblijf; wat steenen hier en daar
Met beenderen doormengd is Rome binnen 't jaar.
Wees rustig en zwijg stil.

GALLA.

O, reken op mijn trouwe

Doch matig u, ik vrees dat u die drift nog rouwe.

Barst eens het onweer uit...

VESTAEPOOR, *met verachting.*

Welnu!

GALLA, *treurig het hoofd schuddend.*

Vaarwel!

VESTAEPOOR.

Nu ga

En heb geen vrees. Ik moet, ik zal haar redden, ja!
Komt zonen, komt, verbreekt gij zelf des vaders kluister,
Want o, hij strijdt mét u, in Rome zelf, in 't duister!

De tempel valle in één!

Wij juichen bij zijn val

Als Brennus van voorheen

Herleeft in Hannibal!

(*Hij blijft in gedachten verzonken met den drievoet in handen,
als in geestvervoering. — Het is nacht geworden. — Lentulus,
gevolgd door Ennius, komen op.*)

DERTIENDE TOONEEL.

LENTULUS, ENNIUS, VESTAEPOOR.

LENTULUS, *voorzichtig opkomende.*

Nu, volg mij verder niet, hoe mag ik het gedogen?

ENNIUS.

Voor ik haar kennen mocht was 'k zoo met haar bewogen
Dat 'k immers...

LENTULUS.

Maar dit woud — bedenk u wacht het graf
Als men u hier ontdekt.

ENNIUS.

Och, denken we aan haar straf
Wie zou... maar 'k zie een slaaf.

LENTULUS.

Hij?... een van mijne vrienden.
Gij, Vestaepeer?VESTAEPOOR, *plotseling opschrikkende.*Wie daar?... Wat hoor 'k... Hem hier te vinden!...
Dus leeft hij!... Lentulus!?

LENTULUS.

'k Leef tot mijn schand. Maar zij,
Leeft ze ook!... Opimia... Spreek toch!... Men zeide mij
Zij zou reeds 't offer zijn van Vesta's wreede wetten!

VESTAEPOOR.

Neen, wees gerust.

LENTULUS.

Heb dank!

VESTAEPOOR, *ter zijde.*Ik zal mij niet verzetten,
Laat hij haar redden, goed!*(Tot Lentulus met een schijn van goedwilligheid.)*Ik ben uw dienaar, hoor!
Kom, zeg wat gij beveelt, vertrouw op Vestaepeer.

LENTULUS.

Niet waar, gij zijt en blijft ons beiden toegeneget?

VESTAEPOOR.

Ik ben uw slaaf, ziedaar! Gij weet hoe 'k heb gezwegen.

LENTULUS.

Gij zijt mijn dienaar niet maar zijt mij wel gezind.

VESTAEPLOOR.

Wat zou ik anders zijn als slaaf?

LENTULUS.

Een ware vrind
Die 'k morgen zelf bevrijd, een heerlijk loon wil geven.

VESTAEPLOOR.

Ja, morgen maar van nacht waag ik al vast mijn leven.

LENTULUS.

Twee levens dat van haar en 't mijne is in uw hand.

VESTAEPLOOR.

Vooruit! Zoo lang ik leef, maakt men haar niet van kant.

LENTULUS.

Dus stemt gij toe?

VESTAEPLOOR.

'k Ben klaar!

LENTULUS.

Ach, laat haar spoedig komen.

VESTAEPLOOR.

Bedenk, treft men haar aan dan mag men 't ergste schroomen!
Gij hebt te zorgen dat zij in deez' eigen nacht
Reeds ver van hier zij.

ENNIUS.

O gewis! Een vaartuig wacht

Bij Ostia ons op.

VESTAEPLOOR.

Dus dekt gij met uw leven
Het hare? Als 't wordt vereischt, doet gij zelfs priesters sneven?

LENTULUS.

'k Trotseer de goden ja, zoodra 't haar leven geldt!

VESTAEPLOOR, *na hem eerst goed te hebben aangekeken, plotseling.*

Welaan dan, spoedig maar! Voor dat men 't feit hem meldt,
Voor Lucius 't ontdekt is reeds de Vestalinne
Zoover dat niemand meer van Rome's hoogte tinne
De vluchteling kan zien.

ENNIUS.

De berg van Palatijn
Verbergt ons voor den blik van iederen Romein!

VESTAEPOOR.

Ik dien u gaarne hier! (*ter zijde*) De Romer helpt, o wonder!
Den slaaf uit Gallië waar Rome moet ten onder!

VEERTIENDE TOONEEL.

Dezelfden, zonder VESTAEPOOR.

ENNIUS.

Hij prevelt iets van Rome.

LENTULUS.

Och, hij is slaaf en haat

Dus den Romein.

ENNIUS.

En gij, vreest gij dan geen verraad?

LENTULUS.

Ach, edele Ennius, verhoor toch mijne beden,
Gij moogt niet weigeren, gij kent mijn droef verleden.

ENNIUS.

Welnu, ik hoor.

LENTULUS.

Ik ben niet waardig te bestaan.
Haar zult gij redden, gij, niet waar, zult met haar gaan?
De hemel zond u hier! U wil 'k in handen geven
Wat dierbaarder mij is dan mijn onwaardig leven.
Ik wacht Opimia, breng haar in veiligheid,
Bezoek haar grootmoë dan die weenend haar verbeidt.
Vraag naar Posthumia en zeg de blinde vrouwe:
>Uw dochter is gered." 'k Verlaat mij op uw trouwe.

ENNIUS.

Waarom op mij? Gij zelf, gaat gij dan niet met haar?

LENTULUS.

Ik blijf en wacht mijn lot. Het sterven valt niet zwaar!

ENNIUS.

Gij hadt mij toch gezegd...

LENTULUS.

Och, woorden zijn geen daden

Ik volg u niet!

ENNIUS.

Hoe dan? Gij doet mij 't ergste raden.

LENTULUS.

'k Verzaakte reeds te lang mijn al te duren plicht.
 Is zij in zekerheid, hebt gij die dienst verricht.
 Zijt gij de toeverlaat der twee gevluichte vrouwen
 Dan handel ik als man en niets kan mij weerhouden!

ENNIUS.

Gij wilt?...

LENTULUS.

Ik handhaaf dan mijn rechten op den dood.

ENNIUS.

Gij!...

LENTULUS.

Rome's wet regeert, wie daaraan weerstand bood
 Moet sneven, o 't bestaan zal ik met blijdschap derven.

ENNIUS.

De wroeging spreekt te luid! Zoo jong en nu reeds sterven?
 Neen toef, dat eerst de rede u kalmte wedergeef.

LENTULUS.

'k Vind kalmte alleen in 't graf maar nooit zoolang ik leef.

ENNIUS.

Zijt gij hier waarlijk held! De dood is wel te dragen
 Waar men de menschheid dient, hier echter mag ik vragen,
 Is die barbaarsche wet, waar gij zoo trotsch op zijt
 Niet waardig dat ge u zelf en 't volk daarvan bevrijdt?

LENTULUS, *met fierheid en geestdrift.*

Verscheurd zijn reeds te zeer! de wetten der victorie!

Gewijde Quirinus ontzegt ons reeds de glorie.

Gij Numa, zie althans nog op uw zonen neer

Al zijn zij ook helaas! niet uw Romeinen meer!

Ach, niets blijft over als het voorbeeld onzer vaderen!

O Goon, bezielt ons weer, doortintelt hart en aderen!

Wie schuld heeft boete; of weet, die beelden zonder hart
Die ge in de tempels vindt zijn doof voor Rome's smart.

ENNIUS.

't Romeinsche bloed kan slechts den Afrikaner haten.
Men rekent op uw arm. Wat zou uw sterven baten!
Zoek op het veld den dood. Ginds nadert Hannibal,
Welaan geen laffe rust voor de Afrikaner vall'.
(*Vestaeoor nadert voorzichtig rondziende, op den achtergrond,
met Opimia, die hij dringend maar zonder geweld medevoert*).

OPIMIA, tegen Vestaeoor.

Waar leidt ge mij toch heen? 't Wordt duister voor mijne oogen.
'k Zie niemand, niemand hier. Ach, hebt ge mij bedrogen!

LENTULUS.

Opimia!

OPIMIA.

Hij hier!

VESTAEPOOR, tot Ennius.

'k Maak alles nu gereed.

(*Met Ennius af.*)

VIJFTIENDE TOONEEL.

LENTULUS, OPIMIA.

OPIMIA, in geestvervoering.

Gij leeft!

LENTULUS.

Wij beiden, ja!

OPIMIA.

o Lentulus!... en weet

Ge waar ge zijt?

LENTULUS.

Wat heil!

OPIMIA.

Dat heil is vol gevaren!

O goôn die dit gedooft, zult ge ook zijn leven sparen?

LENTULUS.

Wat zaligheid! niet waar, gij zijt de mijne weer!

OPIMIA, *ter zijde.*

Hij weet nog niets. (*luid*) Helaas, vertrek, geen woorden meer.
 Neen laat ons, 'k bid er om, de goden niet verstoren.
 Ach zondig ik op nieuw, wie zal mijn beë verhooren?
 Gij die mijn zwakheid kent, laat, laat mij toch alleen.
 Wees edelmoedig, ga! Voor mij geen liefde, neen!
 Voor mij geen eigen haard, 'k mag ga noch moeder wezen,
 Ja, door mijn min voor u moet ik de wraak al vreezen
 Van Vesta aan wier dienst ik eens gelofte deed.

LENTULUS.

De liefde is zonde dan?

OPIMIA.

Voorzeker.

LENTULUS.

Kan die eed

U binden? Welk een eed! De mond heeft wel gesproken
 Maar sprak de rede mee? Och, met een' leer gebroken
 Die zoo onmenselijk is. Een kind nauw tien jaar oud
 Wordt uitverkoren door een priester, die 't behoudt
 Hoewel het ouderpaar haast wegsmelt in zijn snikken,
 Hij weet de menschlijkheid in 't harte te verstikken
 En werpt hen van zich af, zelfs wroeging kent hij niet
 Ook als de vader sterft, gefolterd door 't verdriet,
 De moeder zinneloos hem aaklig aan blijft staren...
 Haar einde... kent gij zelf, ik wil u 't verdre sparen.

OPIMIA.

't Verleden was zoo droef, waarom herdenkt gij 't nu?

LENTULUS.

Hij was misdadig, hij, slechts onschuld woont in u!
 Al wat het leven schenkt, de hoop zelfs wierp hij neder.
 Opimia ontvliedt — gij vindt het leven weder —
 Dat eeuwig vuur dat u slechts opgedrongen werd.
 Die eed was niet uw daad, geen meeneed drukt uw hart!

OPIMIA.

De goden hebben mij ontvangen in hun woning.
 'k Aanvaardde als Vesta's maagd van Rome de belooning

Dat als 't geliefde kind mij elk zijn hulde biedt, —
 Ach, logen wordt die eer, want ik verdien ze niet...
 Ontreinigd mijn altaar...

LENTULUS.

Gij niet, ik heb misdreven,
 Uw min was medelij, een meelij zóó verheven...

OPIMIA.

Neen enkel liefde was 't, dat zegt mij mijn berouw.

LENTULUS.

En was het liefde slechts?

OPIMIA.

Mijn hart blijft u getrouw
 Dat heb ik wel gevoeld bij 't innig zielelijden
 Toen 'k duchtte dat uw blik mij nooit meer zou verblijden,
 En thans gevoel ik 't ook in 't diepst van mijn gemoed.
 Ach vlied om mijnentwil, gij weet uw hierzijn boet
 Gij met uw leven ligt... (*Het dondert*) hoor reeds de heemlen
 spreken!

Ik ben geen liefde waard... de godheid zal zich wreken!

LENTULUS.

Ik heb u lief en gij, bemint gij mij?

OPIMIA.

Hoe wreed!

Gij de oorzaak van mijn schuld, gij vraagt mij wat gij weet!

LENTULUS.

Welaan dan, niet gedraald en ogenbliklijk vluchten!

OPIMIA.

Hoe vluchten, ik?

LENTULUS.

Ja kom! Hier is de dood te duchten
 Maar 't leven wacht u ginds. Wie sterven moet, niet gij!

OPIMIA, *ter zijde.*

Hoe, weet hij reeds... (*luide*) Ik ben veroordeeld.

LENTULUS.

Ja, en mij

Verzwijgt gij 't, wijl gij voelt hoe teer ik u beminne.
 Vergeefs, 'k weet alles reeds.

OPIMIA.

Hoe wreekt zich de godinne!

LENTULUS.

Kom spoedig...

OPIMIA.

Laat mij toch! de heilige geboon
Behoeden Rome's wal, o vrees de wraak der goon!

LENTULUS.

De droomen mijner jeugd... kan 'k nog daaraan gelooven!

OPIMIA.

Hoe droomen... Lentulus! Wil niet de stem verdoven
Die spreekt in uw gemoed! Denk aan den droeven dag
Toen ik voor u bezweek daar ik uw tranen zag?
Gij weet nog hoe op eens, na 't breken mijner trouwe,
De hemel zich omfloersde en de aarde in diepen rouwe
Zich trillende bewoog, omsluierd was de zon,
't Was somber, alles zwart, tot zelfs de klare bron;
Een woeste wervelwind ontwortelde de boomen;
De grondvest sidderde van 't oppermachtig Romén,
Toen was 't dat ook het vuur in Vesta's tempel stierf
En 't dierbaar vaderland der goden bijstand dierf, —
Ons aller schutsgodin, wraakzuchtig als niet eene,
Haar eigen volk vernielde aan 't meer van Trasimene.

LENTULUS, *met overtuiging.*

Ach toeval, toeval...

OPIMIA.

Neen, hier, de Vestaalsche maagd
Heeft Hannibal gesteund en den Romein belaagd.
Ach laat mij boeten!

LENTULUS.

Gij!... Bedenk, hoe zult gij sterven?
Door langzaam martelen moet gij het leven derven.

OPIMIA, *met fierheid, die echter dadelijk in verslagenheid
overgaat.*

En ben ik niet... helaas, ik was een Fabius.

LENTULUS.

Gij dochter uit dat bloed, zeg, als men dan aldus
Uw jonge leven breekt, vereert men zoo zijn helden?
Is 't dankbaarheid voor hen die 't leven dienstbaar stelden
Aan 't vaderland!... o neen, men hoont hen!

OPIMIA.

Noemt ge 't hoon?

LENTULUS, *met grooten nadruk.*

Wat marteling! 't Gewelf, verblijfplaats voor de doôn,
Laag, vochtig, koud en klein, een lamp die enkele dagen
Het licht nog scheemren laat, een bed op ijzren schragen,
Een kan met melk gevuld, een schaal waarop een brood...
't Voorspelt al spottende u den vreesselijksten dood!

OPIMIA.

Neen, zwijg toch...

LENTULUS.

'k Zie het reeds, twee beulen doen u dalen
In 't onderaardsche hol. Daar wachten alle kwalen
Van honger, dorst en koude en van vergetelheid.
Terwijl een gruwbre nacht zijn sombren sluïjer spreidt
Zijt gij van mensch en dier en van de goôn verlaten,
Zoo kruipt het leven weg en slechts de dood kan baten!

OPIMIA, *zich aan Lentulus vastklemmende.*

Ach, vluchten Lentulus!... ja vluchten, vluchten, ja!
Ik sidder!

LENTULUS.

Kom dan mede!... och kom... Opimia!

OPIMIA *laat zich eenige stappen medevoeren, maar dan rukt zij
zich eenklaps uit Lentulus armen en zegt nadrukkelijk.*
O neen, ik blijf!

LENTULUS.

Hoe nu?

OPIMIA.

Ik arme, zwakke vrouwe...

Wel gruw ik voor dien straf, maar toch, breek ik mijn trouwe,
Ik Rome's priesteres, zoo laad ik op mijn hoofd
De vloek van 't vaderland, dan van zijn glans beroof!
Welaan het moet zoo zijn, veeleer rampzalig sneven
Dan tot mijn eigen schand, tot Romes schand te leven!

LENTULUS.

Maar 't offer is te wreed, ik zie geen uitweg, neen!

OPIMIA, *met nadruk.*

Geen uitweg!!...

LENTULUS.

Groote goôn... gij zoudt... Wellicht nog één.

(op eens vast besloten)

Nu goed, ik volg uw wenk, en sterven wij te gader!

OPIMIA, *zich in de armen van Lentulus werpende.*

O wel hebt gij mij lief!

LENTULUS.

Gij Parken, treedt vrij nader,

Snijdt beider leven af, wij één van hart en zin,

Wij treden door één dood hetzelfde leven in!

O dat in 't schimmenrijk ik weér mijn ziel u wijde

En dat voor de eeuwigheid noch mensch noch God ons scheid!

ZESTIENDE TOONEEL.

*Dezelfden, ENNIUS.*ENNIUS, *terugkeerende vanwaar hij is heengegaan.*

Welnu dan Lentulus, de slaaf staat reeds gereed.

LENTULUS, *langzaam en kalm hem te gemoet tredende.*

'k Omhels u vriend, voor 't laatst, heb dank voor wat ge deedt.

Waar beiden schuldig zijn is 't onrecht één te straffen...

Wij blijven om den staat twee offers te verschaffen.

ENNIUS.

Gij kunt hier redden en gij spilt elkanders bloed.

Hebt gij elkander lief?... Wat antwoordt dan 't gemoed?

Heb deernis! *(tot Lentulus)* voor die vrouw! *(tot Opimia)* heb

deernis voor mijn broeder!

OPIMIA, *een brief slakende.*

Ach Lentulus!

LENTULUS, *als boven.*

O vrouw!

OPIMIA, *Ennius aanziende.*

Helaas, wees gij mijn hoeder,

Wat moet.... wat moet ik doen?....

ENNIUS.

Wel vlieden! haast u toch!

OPIMIA, *met steeds grootere opwinding.*

Ach, 't noodlot drijft mij voort en ik verzet mij nog!
 Kan ik hem doodden, hem!.... steeds dieper moet ik zinken,
 De giftkelk van het kwaad tot op den bodem drinken.
 De schand bedekke mij als met een donkren nacht!
 'k Verbreek de ketens dan van Vesta die 'k veracht!
 Wat heilige banden, kom, geen sluier heeft beveiligd,
 Welnu de waarheid dan. Wie eenmaal is onheiligt
 Verzaak den tempel en haar kuischheid en hare eer.
 'k Blijf de uwe, Lentulus!

ENNIUS, *geheel onthutst.*

Vrouw!!

LENTULUS, *als voren.*

Groote goôn!

OPINIA.

Niet meer!

O wek hen niet, u wacht van hen die 'k wil verzaken
 Geen ander antwoord meer als 's hemels vlammen braken!

ZEVENTIENDE TOONEEL.

Dezelfden VESTAEPOOR.

VESTAEPOOR, *aan de poort van het souterrrein.*

De weg is vrij nu, kom!

ENNIUS, *tot de geliefden.*

Welaan!

VESTAEPOOR, *den weg wijzende.*

Door 't souterrrein

Zijt gij in korten tijd in veiligheid, Romein,

Dus niet gedraald, maak haast!

*(Lentulus verdwijnt in 't souterrrein met Ennius en Opimia,
 Lectoren komen op den achtergrond op).*

De priester is bedrogen!....

Wat hoor ik!.... nu, te laat!.... De vogel is gevlogen.

Aan mij de zege thans!.... Dicht, poorten van metaal!

(Hij sluit de dubbele deur en houdt den sleutel bij zich.)

ACHTTIENDE TOONEEL.

Dezelfden, LUCIUS, KAESO, SCRIBEN, LECTOREN.

LUCIUS.

Ha slaaf!

VESTAEPOOR *in zich zelven*.

Hij heeft 't gezien!

LUCIUS.

Doe open.

VESTAEPOOR.

Ja, ik haal

Den sleutel dan....

LUCIUS.

Neen hier! Vermeente wilt ge ontsluiten?

'k Zag alles! Wie zijn daar?

VESTAEPOOR.

Ik weet niet, ik bleef buiten.

LUCIUS.

Gij hebt de schuldigen doen vluchten.

VESTAEPOOR.

Zeg eerst wie!

LUCIUS.

Geef mij den sleutel!

VESTAEPOOR.

Ik!

LUCIUS.

Gij hadt hem toch.

VESTAEPOOR.

O die'

Bezit ik thans niet meer, ik heb het ding verloren.

LUCIUS, *tot de Lectoren*.

Ontruikt den sleutel hem!

VESTAEPOOR, *naar de put gaande, waar hij den sleutel in werpt*.

Naiaden! wilt mij hooren!

Bewaart het kleinnood goed!

LUCIUS.

Lectoren grijpt hem aan!

Hij moog' dan even kalm den kruisdood ondergaan.

VESTAEPOR, *de Lectoren terugstootende.*

De dood is mij geen straf, ik kan hem stout verachten.
 Zie de eik; al rooft men ook allengs zijn beste krachten,
 Houwt eerst zijn takken af en velt hem dan, hij ziet
 Het koud en zwijgend aan, als voelde hij het niet.
 'k Zag eens een martlares, uit Gallië gekomen.
 Zij zweeg volhardend stil al moest ze 't ergste schroomen.
 Maar eindelijk duchtte zij haar eigen zwakheid toch....
 Zij, geen verraderes, zij triomfeerde nóg!

LUCIUS, *ironisch.*

Welnu, de heldendaad?....

VESTAEPOR.

Wat moeite zij ook deden,
 Zij kón niet spreken want.... de tong had ze uitgesneden!
 Men martle mij, ik ga!

(*Hij gaat met fierheid heen, gevolgd door eenige lektoren; de
 anderen blijven met Kaeso, gereed om de poort van het
 souterrrein open te trekken.*)

LUCIUS, *heengaande.*

Wat spreekt de man met klem!
 Maar zwijgen, zwijgen voegt den eik, al velt men hem!

IV.

DE GROOTMOEDER.

O Jupiter, en gij verheven zon,
Aanschouw de daad, verhiider hier het misdrijf
Vóór 't plegen zelfs.

Vrij naar ENNIUS.

Het verblijf van den hoogepriester in het Koningshuis (Regia).

NEGENTIENDE TOONEEL.

LUCIUS, KAESO, VESTAEPOOR, TWEE GEESSELAARS.

LUCIUS, *tot Kaeso.*

Hebt ge aan 't bevel voldaan?

KAESO.

'k Heb wachten uitgezet

Bij elke poort en schuur. Een ondoordringbaar net
Ligt, als het waar', gespreid om Rome's breede wallen,
Toch mogt het vluchtend paar ons niet in handen vallen.

LUCIUS.

Bezocht gij ook het huis der blinde vrouwe?

KAESO.

Ja.

LUCIUS.

Welnu?

KAESO.

In 't groet vertrek zat daar Posthumia,
't Was duister om haar heen, zij, half ineen gedoken,
Zat onbewegelijk. 'k Had nog geen woord gesproken,

Toch hoorde zij mijn stap, maar bleef een beeld gelijk.
Ik echter noem uw naam, en plotsling geeft zij blijk
Van hartstocht en van schrik; haar bleeke lippen beven
Terwijl 't onzeker oog naar mij wordt opgeheven.
Daar snikt zij: »grootte goôn, zij zoeken weêr mijn kind!
Waar Lucius vervolgt daar helpt noch maag noch vrind,
Kom Galla, kom dan, kom! 'k moet naar den tempel henen!"
Zij geeft een vrouw haar arm en beiden zijn verdwenen.

LUCIUS.

Is zij van iets bewust?

KAESO.

'k Geloof het niet.

VESTAEPOR.

't Gaat goed!

LUCIUS.

Wat slaaf, wat prevelt gij?

VESTAEROOR.

Ik luister slechts.

LUCIUS.

Gij moet

Niet luisteren, maar spreek!... Wilt gij nu nog niet spreken?
Zijn zij te Rome? Zeg! Waarheen zijn zij geweken?
Waarom beschermt gij hen en waagt uw eigen hoofd?
Zijn zij u zooveel waard?... Wat heeft men u beloofd?
Zal uw halstarrigheid dan altoos blijven zwijgen?
Zal zelfs geen marteling één woord uit u verkrijgen?
Nu, wacht maar, binnen 't uur verraadt gij toch die vrouw.

(tot Kaeso)

Spreek, zijn de rechters reeds verzameld in 't gebouw?

KAESO.

Zij wachten slechts op u en op de Vestalinne.

LUCIUS.

Verwijder u opdat het onderzoek beginne.

TWINTIGSTE TOONEEL.

Dezelfden, zonder KAESO.

LUCIUS, naar de geesselaars wijzende, tot Vestaepoor.
Gij, volg hen!

VESTAEPOOR.

Hoe? alweér?

LUCIUS.

Thans wacht u niet slechts pijn
Maar zelfs het graf. De dood zal uw belooning zijn
Voor al dien onwil.

VESTAEPOOR.

Hoe, de dood?

LUCIUS.

Ha, nu wanhopend

Rampzalige!

VESTAEPOOR.

De dood!

LUCIUS.

Niet waar, als 't graf zich opent
Houdt alles, alles op! Het leven is zoo zoet!
Des hemels beste gave. Ach als men sterven moet,
Als alles zinkt in 't niet heeft ook geen offer waarde.
't Graf is vergetelheid! Bedenk ook dat op aarde
Toch niemand op den duur mijne oppermacht verkort,
Wat helpt...

VESTAEPOOR.

Twee dagen slechts! Als 't overmorgen wordt
Dan zal ik, priester, wat ik weet u openbaren.

LUCIUS.

Nog heden!

VESTAEPOOR.

Neen!

LUCIUS.

Vertrek!

(tot de beulen) Hij moog' ter helle varen!
Geen meelij, geesselt hem totdat de slaaf bezwijkt!

VESTAEPOOR, *in zich zelf.*

Nu sterven, nu mijn wensch ligt morgen wordt bereikt!
Nu dat, mijn zoons aan 't hoofd, de dappre legerhorden
Mij wreken zouden, nu, dat ik weer mensch zou worden...
(*op smeekenden toon*)
Twee dagen vraag ik slechts, twee dagen!

LUCIUS.

Spreek of sneef!

VESTAEPOOR, *na een oogenblik toevens.*

Komt, beulen 'k ben gereed!

EENENTWINTIGSTE TOONEEL.

Dezelfden, FABIUS.

FABIUS, *Lucius aansprekende.*

Neen, dat de Galjer leev'!

Herroep die mannen! Hem vergiffenis geschonken
Al is 't geen weldaad!

LUCIUS.

Hoe, gij zelf!

FABIUS.

Ja, bij 't ontvonken

Van zulk een heldenmoed, waardoor hij alles tart
En immer zwijgen blijft, zelfs bij de felste smart
Vraag ik mijzelven af: wat sterkt hem in zijn lijden?
Kan mogelijk deze slaaf dan niet voor de onschuld strijden?
Zijn wij niet, priester, wij bedrogen door den schijn!
Kan wat zijn kracht verhoogt niet juist de waarheid zijn?

VESTAEPOOR.

Wat wil men toch van mij? Was mij er aan gelegen?
Ik zag en hoorde niets.

LUCIUS.

Gij hebt gena verkregen

Door Fabius, vertrek! De tempel wacht u, ga!

VESTAEPOOR.

Volgaarne! (*tot de beulen*) Maakt mij los!... Zoo! hartlijk dank
 (*in zich zelven*) O dra
 Zie ik mijn zoonen!.... Domme priester, met mijn leven
 Hebt gij aan Hannibal zijn besten gids gegeven!

TWEENTWINTIGSTE TOONEEL.

FABIUS, LUCIUS.

LUCIUS.

Spreek Fabius, wij zijn alleen, wat doen wij nu?
 Wat gij verlangt zij wet, wij houden ons aan u.

FABIUS, *in zich zelf sprekende*.

Mijn hart zegt: neen, mijn nicht kan toch niet schuldig wezen.
 Daar is, te meer ik peins, de hoop in mij gerezen
 Dat, hoe men haar verdenkt, zij door geen euveldaad
 Haar bloed, haar edel bloed bevlekt met schande en smaad.
 (*zich tot Lucius richtende*).

'k Herinner mij nog goed dat aan den haard der moeder
 Die Lentulus met haar reeds omging als een broeder,
 Nu kon het mooglijk zijn dat haar zoo diepe smart
 Slechts voortkwam uit gevoel van 't warme zusterhart.

LUCIUS.

Helaas!

FABIUS.

Geloof mij vrij, haar ziel is fier en open
 Dus, was zij schuldig, o, zij zou geen uitkomst hopen
 Van 't zwijgen waar het land door spreken werd gered.
 Dat had haar fieren aard, hare edelheid belet!
 't Berouw had in dat hart te luid, te warm gesproken.
 't Heeft nooit een Fabius aan eedlen moed ontbroken!
 Ja, schuldig kan ze zijn, maar laag?.... neen, bij de goón,
 Zij had zich zelve dan als offer aangeboón!

LUCIUS.

Helaas, gij kent haar niet. Gij acht haar zoo verheven?
 Zij heeft haar schuld verzwaard uit vreeze voor het leven.

Voleindig....

FABIUS.

LUCIUS.

Ze is gevluht met die haar heeft verleid,
Zij voegde een dubbele schand bij haar strafwaardigheid.

FABIUS, *driftig*.

Onmooglijk zeg ik u!.... Ik ken haar.

LUCIUS.

Wil bedaren!

Hoezeer 't mijn leed verzwaart, ik mag 't u niet besparen.

DRIEENTWINTIGSTE TOONEEL.

Dezelfden, KAESO.

Welnu.

LUCIUS.

KAESO.

De Vestalin....

LUCIUS.

Opimia?....

KAESO.

Is daar.

FABIUS.

O goôn!

LUCIUS.

En Lentulus.... Ontbied hem hier, met haar!

KAESO.

Hij is er niet.

LUCIUS.

Hij niet?

KAESO.

Alleen terug gekomen

Heeft ze ook uit vrijen wil het vast besluit genomen

En vraagt een onderhoud met haren rechter.

FABIUS.

Ha!

Ik wist het wel, ik ken mijn nicht Opimia!

LUCIUS, *hem aanzien*de.

't Kan zijn... beoordeel 't zelf. 'k Leg in uw hand haar leven.
Verhoor haar en beslis. Het recht zij u verbleven.
Veroordeel of spreek vrij.

(*Fabius wil spreken, maar Lucius wendt het af*).

Neen, wat haar lot ook wordt,
Vertrouwend op uw deugd verwachten wij 't rapport.
(*tot Caeso*).

Ontbied haar.

FABIUS, *alleen*.

Groote goôn! aan mij dit op te dragen!....
O Rome moog uw geest mij in mijn pogen schragen!

VIERENTWINTIGSTE TOONEEL.

FABIUS, OPIMIA.

Opimia, geleid door Caeso, komt binnen en treedt kalm naar voren; zij ziet echter Fabius en blijft plotseling staan.
Mijn oom!....

FABIUS, *gezeten*.

Uw vader zelfs!.... tred nader dierbaar kind!
Gij ziet wel dat mijn hart, nu ik u wedervind,
Vervuld van medelij, nauw 't schuldig uit kan spreken.

OPIMIA, *ter zijde*.

Wat is hij goed!.... o goôn, mijn harte schijnt te breken!
(*tot Fabius*).

Ach, vader!

FABIUS.

Vader? ja, maar die u tevens meldt
Dat men dien vader u tot rechter heeft gesteld.
Ik ondervraag u dus, ik die de goden huldig,
Verklaar mij thans, niet waar, gij immers zijt onschuldig?....
Toch, zoo ge schuldig zijt, misleid uw vader niet
Al is het dat ge in hem ook uw bestraffer ziet.

OPIMIA.

Heeft de opperpriester u die taak dan opgedragen?

(*ter zijde*).

Helaas, was hij het zelf, 'k had voor het ondervragen
Hem alles reeds bekend; nu Fabius mij ziet

Nu... door de schand verstomd... o neen, nu kan ik niet!

FABIUS, *opstaande en Opimia naderende*.

O spreek toch, 't is uw plicht. Heel Rome zal u hooren.

't Orakel heeft gezegd: »vrees kuische Vesta's tooren,

Zij die de stad behoedt ziet haar altaar besmet.»

O zeg mij, wie van u bezoedelt het gebed

Door liefdedrift? Gij weet, de priester heet u zondig!

Zijt gij het niet, hef op uw hoofd dan en verkondig

Alom dat wie het bloed waaruit gij sproot, verdenkt

Reeds lastert in zijn hart maar ons niet strafloos krenkt.

Maar zijt ge schuldig, o driehonderd Fabiussen,

Uw vaadren, hoort ge in mij. Niets kan de vlammen blussen

Van uw onheilig vuur, als misdaad op u kleeft,

Dan dat de zondares, ten zoen der goden, sneeft.

Gij weet hoe 't kuisch altaar ons deugd schenkt en vermogen,

Hoe, door die kracht gesterkt, Romeinen zich verhoogden

Ver boven 't aardrijk uit, waar alles voor hen knielt.

Zoo was 't zoo lang men 't vuur van Vesta onderhield,

Maar nu dat eerbaar vuur gedoofd is op het outer,

Nu wendt zij zich van ons en maakt den vijand stouter!

Het waar nog beter dat ge onschuldig 't leven liet

Dan dat ge schuldig waart en bracht het offer niet!

Bedenk, waar Rome schreit, wat zijn daar onze tranen?

Die weifelt waar de zon van Rome's roem gaat tanen,

Zijn eigen veege lijf stelt boven 't vaderland,

Verdient het leven niet, maar leeft tot eigen schand,

En zoudt gij....

OPIMIA.

Vader, ik!.... hoe kunt gij 't onderstellen!

FABIUS.

Helaas, zeg mij dan toch, welk vonnis moet ik vellen?

OPIMIA, *ter zijde*.

Ach, welk een oogenblik! Hoe ik zijn leed vergroot!

FABIUS.

Spreek, waarom komt gij hier?

OPIMIA.

Ach, vader, 'k zoek den dood!

FABIUS.

Den dood? Verdient gij dien? Kan 't wezen?...

OPIMIA.

Ik ben schuldig.

Ik was misdadig, ja, ik die de waarheid huldig,
 Voel mij gelukkiger, zelfs al veracht ge mij,
 Dan dat ge mij vereert met heel de burgerij.
 Neen Rome! 'k was ontrouw, 'k heb u, mijn land, verraden,
 Gij ziet mij blozend weér met diep berouw beladen,
 Ik heb een jongling lief, hij heerscht in mijn gemoed,
 Dat is mijn euveldaad, die 'k met mijn leven boet.

FABIUS.

De vijand van mijn huis zal schimpend triomferen!
 En wie zal, Fabius, uw grooten naam nog eeren?
 't Bederf woelt in uw bloed, de schand bedekt uw hoofd.
 Onkuische, die de kroon ons van de slapen rooft,
 Hoe hebt ge u zelf en ons en alles dan vergeten?
 Gij kende uw roeping toch, hoe zweeg dan uw geweten?
 Zaaft gij het vaderland, de goden zelfs niet meer?
 De toekomst van het kind en uwer vaadren eer,
 En al wat Rome steunt mocht men u toevertrouwen
 En gij vertreedt dat, o! rampzaligste aller vrouwen!

OPIMIA.

Zijn liefde sprak tot mij en toen vergat ik 't al!
 'k Zag niets als zijn geluk en bracht mij zelf ten val,
 Maar nu, die liefde zelf, de vrijheid en het leven
 Behooren mij en ik... kom 't al ten offer geven!

FABIUS.

Heeft dan die onverlaat u met zich meêgevoerd?

OPIMIA.

Mijn hartsvriend zocht den dood; door medelij geroerd
 Nam ik de vlucht met hem, maar pas was hij ontweken
 Of 'k hoorde Rome en u weer in mijn boezem spreken.
 Toen luisterde ik naar niets als naar mijn zwaar berouw.
 Zie mij thans weer bij u. Nog aan mijn land getrouw

Geef ik, als vrije ziel, mijzelve weer aan Romen!
 Helaas! ik moest voor hem het allereergste schromen,
 Hem dooden mocht ik niet, al wachtte mij het graf,
 Een offer is genoeg en ik sta 't leven af!
 Behoud toch dien soldaat, zijn arm heeft Rome noodig,
 Waar zooveel vielen is geen jongling overbodig.
 Al heb ik slecht geleefd, wees Fabius getroost,
 Ik sterf zooals het past aan uwer vaadren kroost!

FABIUS.

Hoe durft gij nog den naam der vaadren uit te spreken?
 Weet, waar gij hen onteert zal Rome zelf zich wreken!
 En gij, voert gij hun naam? O vrouw, dit oogenblik
 Zien ze op hun schande neer en vloeken u als ik!

OPIMIA.

Vergeving . . .

FABIUS, *haar terugstootende.*

't Is genoeg!

OPIMIA, *wijzende naar de rechtbank.*

Men wacht mij daar, mijn vader!

FABIUS, *koud.*

Welnu, het moet zoo zijn, treed dan uw rechters nader!

OPIMIA, *na lang zwijgen.*

Ach vader, hoor mij aan en zend mij zoo niet heen!
 Van alles scheid ik thans en de eeuwge nacht alleen
 Omhult me in weinig tijds, dáár zal geen troostwoord baten!
 Word in dit somber uur ik zelfs door u verlaten,
 Ik die geen moeder heb? Gij die mijn straf vergroot,
 Spreek, lijde ik niet genoeg? Berouw en schande en dood,
 Ach, welk een dood!... Zoo jong!... Hoe kunt ge mij verdoemen!
 Was 't niet uw broeders wensch dat gij me uw kind zoudt noemen?
 Hij, stervende, hij was 't die me in uwe armen liet.
 Hij sprak: »o Fabius, verlaat mijn dochter niet,
 Wees teeder, zacht voor haar, o wil haar jeugd behoeden!
 Opdat deze arme wees 't gemis niet moog bevroeden,»
 En gij stoot mij terug!... hoe voel ik thans 't gemis...
 Een vader zou... (*ze werpt zich voor Fabius voeten.*)

FABIUS, *aangedaan.*

Nu... spreek!

OPIMIA.

Schenk mij vergiffenis!

FABIUS.

Gij sterft zooals 't behoort, kunt ge mij dat belooven?

OPIMIA.

Te sneven als heldin gaat niet mijn kracht te boven.
Ik onderga dien straf, herstel ons beider eer
En, leefde ik tot uw schand, mijn dood verzoene ons weer.

FABIUS, *met groote teederheid.*

Rijs op, kom aan mijn hart!

(na haar lang omhelsd te hebben) Nu niet het hoofd gebogen!

Neen, blijf Romeinsche vrouw zelfs met den dood voor oogen.

VIJFENTWINTIGSTE TOONEEL.

*Dezelfden, LUCIUS, FESTUS, KAESO, het college der priesters,
schrijvers, lectoren, enz.*

KAESO.

Wat zien zij beiden bleek!

LUCIUS, *tot de priesters.*

't Woord zij aan Fabius.

FABIUS.

Roemruchte rechteren, verheven Lucius,
De maagd heeft én de gôon én Rome zwaar beleedigd,
Zij heeft haar schuld bekend, de godheid zij bevredigd.

FESTUS.

O welk een moed... Wat ramp!

LUCIUS.

Gij die hier voor ons staat,

Begingt gij priesteres, die gruwbare euveldaad?

Zijt gij de onzaal'ge die, tot Rome's eeuwge schande,

De knuische godheid zelve uit haren tempel bande?

Rust op u Rome's vloek? Zijt gij dat?... Antwoord mij!

OPIMIA.

Helaas!

Gij zelve?

LUCIUS.

OPIMIA.

Ja!

LUCIUS.

Ik vraag u nogmaals: gij?

OPIMIA.

Ik zelf!

LUCIUS.

Verneder u! Ja kniel! Der goden tooren
 Zult gij, o trouweloze, uit 's priesters vloektaal hooren!
 Gij, tweede Tarpeia van hand en hart onrein,
 Vergiftigt zelfs de bron waar iedere Romein
 Zijn deugd uit put. O vrouw, gij lasterde uw godinne,
 De sluier dekke uw schand, gij Rome's vijandinne!
*(Opimia knielt. Men bedekt haar het hoofd en gedeeltelijk het
 lichaam met een zwarten sluier).*
 Wij, wreekers van de goôn, bewaarders van de wet
 Reeds door Pythogoras geschonken, onbesmet
 Herstellen wij 't altaar; zij die ons steeds bewaarde
 Herkrijg' haar eigendom, de maagd behoort aan de Aarde!

ZESENTWINTIGSTE TOONEEL.

Dezelfden, POSTHUMIA, GALLA.

POSTHUMIA tot Galla. *Zij treedt binnen door de hoofddeur
 in het achterscherm.*

Waar is de priester dan? Voer mij tot hem, tot hem!
*(Bij het zien der blinde vrouw heerscht er eene diepe stilte
 in de zaal).*

FABIUS.

Posthumja!

OPIMIA, *een kreet slakende zonder zich op te richten.*
 Moeder!

POSTHUMIA, *Galla loslatende en rondtastende naar haar dochter.*
 Zij... O ja! dat was haar stem!

Dus eindelijk bij u mijn dochter... In deez' zalen!...
 Wie bracht u hier!... Gij zwijgt... Gij ziet mij ommedwalen.
 Ik tast naar u en gij, ach, gij omhelst mij niet!
 Wat valt hier voor?... maar spreek, of 'k sterf nog van verdriet!

OPIMIA, *zich in haar arm stortende.*

Ach!

POSTHUMIA, *haar aan het hart drukkende.*

Dochter, zeg mij toch... een sluier dekt uw wezen
 Nu ik u kussen wil... neem weg!... Wat moet ik vreezen?...
 Neem weg toch!

OPIMIA.

't Mag niet, neen.

POSTHUMIA.

Waarom niet? Uw gelaat
 Is koud als ijs... Gij snikt... Wat viel hier voor!... Wie slaat
 Den blik op ons?... Ik hoor... er zijn hier meer te zamen,
 Spreek, wat toch doet gij hier, wat doen zij die hier kwamen?

FABIUS, *met zachtheid.*

Posthumia!

POSTHUMIA.

O gij!

FABIUS.

Wees lijdzaam in uw lot,
 Geen schepsel die het keert, geen priester, zelfs geen God!

POSTHUMIA.

Het geldt Opimia, o goôn, ik durf niet vragen!

FABIUS.

't Geldt haar en u en mij, 't geldt de eer van al uw magen!

POSTHUMIA.

Wat eer... voleindig, spreek, wat wordt er van mijn kind?

FABIUS.

Zij is de Vestalin die Lentulus bemint!

POSTHUMIA.

Zij zegt ge? laster... o, afgrijsselijke logen!

FABIUS.

Afgrijsslijk ja, toch waar!

POSTHUMIA, *tegen Opimia.*

Gij dochter, sla uwe oogen
Met fierheid op, verhef u, roep het uit
Dat gij onschuldig zijt.

OPIMIA.

'k Ben schuldig.

POSTHUMIA.

Niet zoo luid!

Als u de priester hoort wie is u dan ten hoeder?
O wee ons, dierbaar kind, hij offerde eens uw moeder!

LUCIUS.

De hoogepriester was gehoorzaam aan de wet.

POSTHUMIA.

O groote goôn! Zijn stem! Van hier dan! Ach, wie redt
U dierbaar kind! Die stem. . . helaas, na vijftien jaren
Herken ik haar.

LUCIUS.

Geen mensch kan 't zondig leven sparen,
Haar wacht de dood.

POSTHUMIA.

O gij, neemt gij mij alles af!

LUCIUS.

Ik niet, de wet alleen. Haar wacht gerechte straf!

POSTHUMIA.

Maar ik eisch billijkheid! Welnu, heeft zij misdreven,
Spreek, wat heb ik misdaan, ik?!

LUCIUS.

Gij?

POSTHUMIA.

Denk om mijn leven.

Ik smeeek u voor mijzelf. Rampzalig, oud en blind,
Is 't mij, hoor ik haar stem, of 't oog den glans hervindt
Des hemels. In haar arm kan ik de goôn nog loven,
En gij zoudt in mijn kind de laatste vreugd me ontrooven?
Het is der goden wil dat zij haar leven boet,
Maar neem dan de oorzaak weg, hier staat zij, neem mijn bloed!

LUCIUS.

Wie men ten offer biedt moet niet onschuldig wezen.

POSTHUMIA.

Steeds onverhiddelijk! Ook nu, zooals voor dezen.
Kniel met mij Fabius en schrei, grootmoedig held,
Dat hart zelfs wordt vermurwd als gij in tranen smelt.

FABIUS.

Ach vrouw vertrek met mij, 'k mag niets voor u verrichten.

POSTHUMIA.

En álles kunt gij toch!

FABIUS.

'k Moet voor de wetten zwichten,

Haar schuld...

POSTHUMIA.

Wat is haar schuld? Omdat haar hart bemint?

FABIUS.

Gij verontschuldigt...

POSTHUMIA.

Ja, 'k verdedig zelfs mijn kind.

Wil Fabius zijn bloed, zijn eigen bloed niet sparen
Dan moet ik...

FABIUS.

't Is mijn plicht.

POSTHUMIA.

Laat al die plichten varen,

Zij dooden uw gevoel! Wees gij haar redder, gij!

FABIUS.

Neen alles te vergeefs, de staat verbiedt het mij.

POSTHUMIA.

Die staat zoo vaak gered door uw beroemde vaderen.

FABIUS.

Heeft thans bederf in 't bloed, het woelt in hart en aderen.
De dood der Vestalin verlosse ons van dien smet.

POSTHUMIA.

Voor alles, red mijn kind, verscheur uw wreede wet!

FABIUS.

Waar zaagt ge 't levenslicht, zijt gij Romeinsche vrouwe?

POSTHUMIA.

'k Ben moeder bovenal!

FABIUS.

Helaas, uw diepe rouwe

Vervoert u tot een taal die u tot oneer strekt.
Spreek, zoudt ge ons edel volk, door schande nooit bevekt,
Zelfs offeren aan één die schuldig is?

POSTHUMIA.

Och, woorden!
Hergeeft dat Rome dan die immers mij behoorden?
Zij is mijn dochters kind, zij is mijn eigen bloed,
Zij woonde voor ze er was, reeds hier in dit gemoed.

FABIUS.

Wat ze u verschuldigd is zijt gij aan Rome schuldig:
Het bloed dat u doorstroomt, den naam die ieder huldig!
De goden zegenden, o vrouw, uw huwlijksbed,
Voor gij geboren werdt beschermde u reeds de wet.

POSTHUMIA.

Verdedigt gij haar zoo? Beschermt gij dus haar leven?
Gij zijt haar toeverlaat, o beul, en laat haar sneven!
Ach mannen die mij hoort, niet waar, gij hebt een hart,
Vergeeft mijn wartaal dan ze is taal der diepste smart.
O zijn er vaders bij, denkt aan uw dochters, zoonen,
Waar ge edelmoedig zijt zal 't eigen kroost u loonen.
Ach hoogepriester u smee ik haar leven af
Blijf Numa's volger, stel genade boven straf.

(Zij valt op de knieën en zoekt Lucius handen).

Gij ziet, ik kniel voor u, gij ziet mijn tranen vlieten,
Ach 't oog derft licht en kracht, kan tranen slechts vergieten,
Heb deerenis met mij, zoo oud, gebrekkig, zwak,
Bedenk dat wie haar doodde ook mij het harte brak.
Herinner, priester, u mijn onverdraaglijk lijden:
Van dat uw eigen hand haar meevoerde om te scheiden
Van vaders stervenssponde en moeders liefdrijk hart
Werd ik een Vestalin des doods, een beeld der smart!
Wat is mij, arme vrouw, niet over 't hoofd gevaren!
Ik zie haar moeder nog. In wanhoop blijft zij staren
Op 't lijk van haar gemaal, gestorven van verdriet,
Daar snikt ze op eens het uit: »neen dochter 'k geef u niet!
U, alles wat ik heb, zal men mij niet ontroven,
Ook haar te missen gaat mijn zwakke kracht te boven!"
Hartstochtelijk grijpt ze 't kind en prest het aan 't gemoed
En stort op 't dierbaar hoofd een heeten tranenvloed.

't Lot wees u aan mijn kind. Gerukt uit moeders armen
 Moest gij, rampzalige, het eeuwig vuur beschermen.
 Wat baat hier wanhoopskreet? Wat baat nog dieper smart
 Die zelfs geen klanken vindt? Men rukt u van haar hart
 En laat haar als versuft. Ik zelf blijf haar bewaken.
 Wat duurt de nacht mij lang! Geen zucht zelfs hoor ik slaken,
 Steeds spraakloos schoon de zon alreeds ter kimme gloort
 En 't lijk wordt weg gehaald. Ik volg gelijk 't behoort
 En laat mijn kind alleen ofschoon mijn hart wil breken.
 De houtmijt staat gereed, ik zelf moet haar ontsteken.
 De vlam breekt uit, maar zie! wie is die vrouw die wild
 Haar kleed in farden scheurt, en als krankzinnig gilt?...
 Uw moeder stuift en dringt zelfs door de dichte scharen
 Daar alles voor haar wijkt. Met losgerukte haren
 Vliegt zij de houtmijt op. Ik slaak een banger kreet
 En ijl haar na. Helaas, ik grijp haar opperkleed
 En krijgt haar toe: »mijn kind, wil toch uw moeder hooren!»
 Zij hoort noch ziet naar iets, wil in die vlammen smooren!
 Ik vat haar om het lijf... een worsteling ontstaat....
 Ze werpt een vlammend hout waanzinnig me in 't gelaat!...
 Hoe branden de oogen... 'k Val... Is alles dan verdwenen!

 Ik blijf als blinde vrouw mijn eenig kind beweenen!

Gij die mijn lot nu kent, Romeinen, hoort mij aan!
 Weest menschlijk, laat mij niet in wanhoop van u gaan!
 Gij ziet uw eigen kroost, ziet gij haar jonge jaren,
 Ge aanschouwt uw moeders hier, ziet ge mijn grijze haren,
 Denkt dat de Hemelgod die 't al in 't leven riep,
 De Alvader der natuur, de menschlijkheid ook schiep,
 Denkt aan 't weldadig licht door Phoebus u gegeven,
 Denkt aan mijn rampental en laat mijn dochter leven!

FESTUS, *verteederd.*

Genade, ja!

KAESO.

Gena!

LUCIUS, *koud en gestreng.*

Gestemd zooals 't behoort

En worde uw rechtsgevoel door niemand hier gestoord!

O, moog de Olympus zelf het licht in ons ontsteken
 En zij de schuld geboet. Als wij de goden wreeken
 Dan zuivren wij de stad, en kome de Senaat
 Reeds morgen weer bijeen tot welzijn van den staat.
(na de stemmen te hebben opgenomen).
 Men nam de stemmen op. Een enkle luidt: genade
 Maar de andre....

POSTHUMIA.

Hoe? ...

LUCIUS.

Doe recht! Wie zich met schuld belaadde

Moet dus....

POSTHUMIA.

Spreek op!.... Ter dood!?

LUCIUS.

Gewis. Haar wacht het graf.

POSTHUMIA.

O beul van mijn geslacht!

OPIMIA, *met levendigheid tot Posthumia.*

Rechtvaardig is mijn straf.

FABIUS, *als voren.*

Maar vrouw! hij deed zijn plicht....

POSTHUMIA.

Zwijgt allen! Laat mij spreken

Waar de al te felle smart zijn kerker uit wil breken!

Ziet, vijftien jaren lang versmoorde ik elke klacht,

Nu vloek ik, priester, u die ik zoo diep veracht!

Niet waar, gij monster wilt de moederstem verdoven

En met het licht van 't oog ook 't licht der ziel mij rooven!

't Altaar bezoedelt gij door uwe onmenselijkheid,

Gij die voor mijn geslacht de houtmijt steeds bereidt!

O wees gevloekt....

(Ze kan niet voortgaan, maar valt onmachtig in Galla's armen).

OPIMIA.

Ach, zwijg! Geen wederstand geboden!

Beheersch u zelf.

POSTHUMIA, *zich half oprichtende.*

Gevloekt!

Zij valt bewusteloos neder.

FABIUS.

Haar ziel is heengevloden.

OPIMIA, *na de blinde omhelsd te hebben.*

Neen, ze overleeft mij.

(met waardigheid tot de rechters).

Komt, het offer is gereed!

FABIUS.

Het oogenblik genaakt, verkroppen wij ons leed

En zijn wij sterk!

LUCIUS, *tot de rechters.*

Welaan, gehoorzaam aan de wetten

Moog niets, waar plicht gebiedt, het handelen beletten.

(Hij gaat met de rechters en de veroordeelde af).

FABIUS.

En toch het mag niet, ach, te vreeslijk is haar lot...

Men voert haar nu... waarheen? Dáár steunt haar zelfs geen God!

O naamloos wreede straf om zoo te moeten sterven!

Als zij, de jonge vrouw, het leven reeds moet derven

Is dat zelfs niet genoeg?... Wacht... redde haar deez' dolk!

Maar hoe verkrijgt zij dien?.... Op mij let heel het volk.

*(Iedereen verwijdert zich. Het is duister. Fabius wil den stoet**volgen maar keert terug op het hooren van Posthumia's stem).*POSTHUMIA, *luisterende.*

Waar zijn zij allen?.... Goôn!.... O gij zijt goedertieren!

't Is alles stil, 'k begrijp!... Een plechtigheid te vieren

Die zoo onmenschlijk is was niet een Godsbevel...

Ik droomde... Welk een droom!

FABIUS, *ter zijde.*

Is zij dat? Hoor ik wel?

Deze arme blinde vrouw zal niemand hier verdenken,

Zij kan, ja zij alleen, haar kind verlichting schenken!

Hoor zuster, waar zij sneeft...

POSTHUMIA.

Wat zegt gij, 't is dan waar?

FABIUS.

Voorzeker, al te zeer, het vreeslijk uur is daar.

Ach vrouw, berust er in, laat ons alleen nog trachten

Om, als het mogelijk is, haar lijden te verzachten.

Maar dat kunt gij alleen, o wilt ge?.... zeg het mij,
Een enkel middel vrouw maakt haar op eenmaal vrij!

POSTHUMIA.

Maar red ik haar?....

FABIUS.

Geloof, het leven moet zij derven.

Ach de aarde ontvange uw kind, maar niet dan na haar sterven!

POSTHUMIA.

Ik wil, o spreek!....

FABIUS.

Rijs op! Geef haar mijn dolk! Neem aan!

POSTHUMIA.

(na zich opgericht te hebben grijpt zij den dolk).

Den dolk!... Ik dank u goôn!... Slavinne, laat ons gaan!

V.

GEHEILIGD IN DEN SCHOOT DER AARDE.

De goddienst heeft weleer reeds menigmaal
Veel goddelooze dingen voortgebracht.

Vrij naar LUCRETIUS.

De strafplaats: Een uur voor zonsopgang.

ZEVENENTWINTIGSTE TOONEEL.

LUCIUS, FESTUS, *het priesterlijk college*, FABIUS, *Senatoren*,
CAIUS, *Volk*, OPIMIA, KAESO, *Doodgravers*.

Als het scherm opgaat ziet men Lucius, aan het hoofd der priesters, in het midden van het tooneel; Opimia, gedoken in een langen, zwarten sluier, knielt bij den ingang van het graf. Lectoren staan om haar heen. Fabius staat midden onder de Senatoren bij het volk. Zij vormen een groep om Lucius heen.

LUCIUS, *met ten hemel geslagen blik.*

O Vesta, hoor ons aan, gij, Rome's schutsgodinne!
De priesteres, voorheen vereerd als Vestalinne,
Blijft ons, door u gewijd, nog heilig, als het goud
Dat, hoe met slijk vermengd, zijn waarde steeds behoudt.
Wij raken haar niet aan met ongewijde handen!
Beschermd zij 't altaar waar 't eeuwig vuur blijv' branden,
Zij blijve ook ongerept als op denzelfden dag
Dat zij als schuldloos kind het eerst uw outer zag:
Ontvang haar in den schoot die reeds zooveel bewaarde,
Haar Moeder straffe haar, die zijt gij zelve, o Aarde!

Hij gaat naar de groeve en zegt tot Kaeso.
 Zeg mij of alles nu in 't graf aanwezig is.
 Het brood, het water, 't bed, de kan met melk, den disch
 Voorts de oliekruik, de lamp . . .

KAESO.

Ja, alles is voorhanden.

LUCIUS.

En wacht de graver ook in de onderaardsche wanden
 Om haar te steunen bij het dalen in de groef?

ACHTENTWINTIGSTE TOONEEL.

Dezelfden, LENTULUS, ENNIUS.

LENTULUS, *achter de schermen*.

Ach, laat mij toch!

ENNIUS, *als boven*.

Neen, gij vermoordt u zelven . . . toef!

LENTULUS, *met opgeheven zwaard*.

Laat door! Weerhoud mij niet . . .

(Bij het hooren van Lentulus stem, siddert Opimia en heft het hoofd op).

LUCIUS.

Wie daar!... Wat moet ik hooren!

Wie komt met woeste taal de plechtigheid verstoren?

Wie zijt ge? Uw wapen blinkt te midden van den nacht,

Hier voegt geen zwaard, van hier, gij die de goôn veracht!

LENTULUS.

Door 't zwaard van den soldaat zult gij, o priester, vallen!

LUCIUS.

Zijt gij het? . . . Lentulus! Verrader van ons allen!

Grijpt hem!

LENTULUS.

Verrader! Ha! . . . Ik waagde 't eigen bloed,

Het offren van een vrouw is alles wat gij doet!

Maar of ik sterve of leef in deze ontzettende ure

Is niets maar wel dat zij uw wreedheid niet verdure.

Maakt haar de handen los!... Zij bad voor u, Romein!...
 Hij die de vrouw vermoordt, moet wel laaghartig zijn!
 Kies u een ander veld in deez' zoo bange dagen,
 Alleen op 't oorlogsveld herstelt men nederlagen.
 De zege is voor den man, geen Vesta die ons redt,
 Waar ons de vijand naakt daar handhaaft Mars de wet.
 Na de overwinning zoekt gij weder Vesta's haarde
 Maar offert niemand op als door uw eigen zwaarde.

LUCIUS.

Neen, Mars is 't niet alleen die ons ten zege leidt,
 Want eerbaarheid beschermt zoowel als dapperheid.
 Het plechtig uur is daar, dat niets ons dan weerhoue!

LENTULUS.

Maar tref dan mij, niet haar, ik was het die de vrouwe
 Heb weggerukt van 't vuur aan Vesta's dienst gewijd.
 Neem mij, ik bied mij aan waar 't graf reeds is bereid.

LUCIUS.

ldt dit vonnis niet.

LENTULUS.

Dan heeft het recht gezondigd!
 Hier staat die schuldig is en 't openlijk verkondigt!

FABIUS.

Zou 't mogelijk zijn?... Ach neen! Zij zelve heeft bekend.

LENTULUS.

De snoodaard ziet gij hier, die Vesta tot u zendt!
 Was dan Lucretia ook schuldig in uwe oogen?

LUCIUS.

Des rechters uitspraak maakt wat gij zegt niet tot logen.

LENTULUS.

Ik wend mij dan tot u, o volk, hoort gij mij aan!
 Maar eerst, komt, nadert mij! (*hij ontbloot zich de borst*) 'k Wil
 in uw midden staan.

Dan moogt gij op mijn borst de teekenen ontwaren
 Hoe 'k nooit waar 't Rome gold mijn bloed heb willen sparen,
 Ik vorder nu ten prijs voor wat ik Rome gaf
 Voor haar het levenslicht, voor mij den nacht van 't graf.
 Slachtoffer van mijn lust heeft de arme niets misdreven.

LUCIUS.

Ontreinigd is zij toch.

CAIUS.

De Vestalin moet sneven.

LENTULUS.

O hoe grootmoedig, hoe rechtvaardig zijn uw goón!

LUCIUS.

Twist met de goden niet, uw twijfel zelfs is hoon!

LENTULUS.

Ellendig bijgeloof!... De menschlijkheid vertreden!

LUCIUS.

De Vestalin, sta op!

(Opimia gehoorzaamt, Lucius nadert haar en neemt haar den sluier, die haar omhult, bijna geheel af.)

Nu 't schandkleed van de leden!

Daal in de groeve neêr waar Vesta u verwacht.

FABIUS, *ontsteld.*

Nu reeds?

LUCIUS.

De dag breekt aan! Het offer moet gebracht.

LENTULUS.

Neen, dappre mannen komt!... Kent gij geen menschenwaarde?

Ik strijd voor 't menschlijk recht, het hoogste recht op aarde!

O ik bescherm haar toch al laat men mij alleen!

Zij mag niet sterven!...

OPIMIA.

Ach, gij kunt niet redden, neen!

Ik minde u, Lentulus. Laat mij tot troost verwerven

Dat gij gelaten blijft en mij gerust laat sterven.

Gij weet aan Rome's wet gehoorzaamt iedereen.

En gij... betreur mij slechts!

LENTULUS, *op de knieën.*

Maar sterf dan niet alleen!

OPIMIA, *op den rand van het graf.*

Laat mij, 'k zoek in de groef mijn kalme en reinheid weder.

Waar zich de ziel verheft daal vrij het lichaam neder!

De Vestalin wordt dáár op nieuw de reine maagd,

Getroost dat door haar dood weêr Rome's redding daagt.

'k Was levend Rome's val, 'k word stervend zijn victorie,
 Dit uur wischt alles uit, mijn schande wordt mijn glorie.
 Waar 'k aan mijn liefde denk is 't hart vervuld van rouw,
 Maar ik zocht zelf den dood, blijf Vesta! u getrouw!

NEGENENTWINTIGSTE TOONEEL.

Dezelfden, POSTHUMIA, GALLA.

POSTHUMIA, *haastig aankomende*.

Laat door! Het komt mij toe! Maakt plaats! Ik wil de droeve
 Een tweede moeder zijn ook aan den rand der groeve.
 Ik hoor' nog eens haar stem en kusse 't dierbaar hoofd
 Voor dat het somber graf mij eeuwig haar ontroof.

OPIMIA.

Grootmoeder!

POSTHUMIA, *op de stem af haar kleindochter in de
 armen vallende*.

Ach mijn kind!... En zal zoo iets gebeuren?
 Zal men haar werkelijk dan mij van 't harte scheuren?
 Kan 't wezen dat haar niets, neen, niets meer overschiet
 Als levend in een graf?.. Neen, goôn, gij duldt dat niet!

LUCIUS, *tot de Lectoren*

Men scheid hen!

Kaeso met twee Lectoren naderen haar.

POSTHUMIA.

Hoe nu?... Wie moet voor hem niet zwichten!!

OPIMIA.

Ach, niets kunt gij voor mij, zelfs niet mijn straf verlichten.

POSTHUMIA.

Stil! Daarvoor kwam ik hier, uw moeder staat u bij!

OPIMIA.

De gravers!

POSTHUMIA.

Ach, zoo vroeg!

LUCIUS.

Dat elk verwijderd zij!

Het oogenblik genaakt.

POSTHUMIA.

Een enkel woord! Mijn laatste!

(Zij trekt Opimia ter zijde en zegt, terwijl zij den dolk aanreikt.)
 Neem spoedig dezen dolk, die 't stervensuur verhaaste!

OPIMIA.

Mijn handen zijn niet vrij... ik kan niet.

POSTHUMIA.

Ach! Wat nu?

Had ik mijne oogen slechts! hoe, liev'ling, red ik u?
 Maar... hemel, kan ik zelf... ik zelf!... ja 't medelijden
 Beveelt me een gruweldaad, een moord moet haar bevrijden.
*(Ze kan zich, niettegenstaande vele pogingen, niet van den hals
 der Vestaalsche losmaken; ze stikt haast in haar tranen.)*
 Waar is nu 't hart?

OPIMIA.

Juist! Moed!

POSTHUMIA.

Is hier de plaats?

OPIMIA.

Ja daar!

POSTHUMIA, *haar plotseling doorstekende.*

Mijn eigen bloed!

LUCIUS.

Wat nu?

POSTHUMIA, *hem den dolk voor de voeten werpende.*

Dit wapen redde haar!

Is 't nu genoeg?

FABIUS.

O goôn!

LENTULUS, *die zich van kant wil maken.*

Opimia!

FABIUS, *hem het zwaard ontnemende.*

Niet sterven!

Gij, zoon van edel bloed kunt schooner dood verwerven,
 Volg Paul Emieljus na, sneef voor het vaderland.

LUCIUS.

De sluier van den dood ontving zij uit de hand

Der moeder. Dienaars nu de Vestalin begraven!
 Waar de Aarde haar ontvangt daar vloeien Vesta's gaven
 Den Romer weder toe. Ten strijd! Naar Hannibal!
 (De gravers gehoorzamen en bergen de Vestalin in de spelonk.
 Men hoort triomfgeschal in de verte).

EERSTE GRIJSAARD.

Hoort!.... De Afrikaan....

LUCIUS.

O goôn!

FABIUS.

Dat is triomfgeschal!

ENNIUS.

Heeft nu 't romeinsche bloed dat gij hier zelf deelt vlieten
 Den Nubiër verjaagd? Vergeefs uw bloed vergieten!
 Barbaren trokken op toen gij vergaderd waart,
 Uw graf is nutteloos, heeft niets, ja niets gebaard.

VESTAEPOOR, *eensklaps en woest optredende.*

Neen 't graf baarde al te veel, helaas, wij zijn verslagen!
 't Graf baarde slavernij, de aard blijft zijn ketens dragen.
 Ik zelf kom van den wal. Door hulp die Vesta bood
 Verloren we alles weêr.... Mijn beide zoons zijn dood.

FABIUS.

Is 't waarheid, slaaf?

VESTAEPOOR.

Gevloekt zij Hannibal, de sterke!

In plaats dat hij volharde en Romes val bewerkte
 Trekt hij naar Capua. Gij allen die hier zijt
 Kost morgen slaven zijn en Vestaepoor bevrijd!

FABIUS.

Wij slaven? Nu noch ooit! Vergaan is vijands' glorie,
 Hij liet ons tijd, die tijd schenkt Rome de victorie!

VESTAEPOOR.

O valsche Brennus, 'k vloek, ja vloek u in mijn val!
 Gij die meenedig zijt, verrader! Hannibal!
 Carthaag zwoer haat aan Rome en deinst vóór 't onderwerpen!
 Wees met uw land gevloekt! Ik hoor de wapens scherpen
 Die eenmaal den Romein doen vallen! 't Is mijn land,
 't Is Gallië dat eens zijn tempelen verbrandt!
 Een held staat eenmaal op als wreker van heel de aarde.

LUCIUS, *dreigende.*

O slaaf. . .

VESTAEPOOR.

Niet meer, 'k ben vrij! De dood herstelt mijn waarde!
(Hij doorsteekt zich).

EERSTE GRIJSAARD.

Soldaten! adelaars!

TWEDE GRIJSAARD.

Geheel een legioen!

CAIUS.

De consul... Scipio!... Hoe schittert de klaroen!
(Men hoort fanfares. De zon verrijst. Het wordt licht).

LUCIUS.

De zege!

FABIUS.

Nu en steeds!... Mijn dochter, wees tevreden
 Uw heerlijkst gloriefeest viert Rome zelfs dit heden!

LENTULUS, *als uit een droom plotseling ontwakende.*

Mijn wreed maar dierbaar land, o Rome, hoor dit woord!
 Ik wreek het dierbaar bloed van haar die gij vermoordt!
 Maar 'k wreek het op een elk die Rome durft belagen.

FABIUS.

O zij verduistren nooit wat zooveel eeuwen zagen!
 Behoudt der vaadren deugd die steeds de zege u schenkt,
 Zoo lang men die niet rooft wordt u geen haar gekrenkt!
 Gij die de waarheid zijt, gij goden, waar Romeinen
 De waarheid zoeken doe uw licht den nacht verdwijnen!
 En nu, gaat allen mee den consul te gemoet!

(Zij verdwijnen. Alleen Posthunia en Galla blijven over. Als zij alleen zijn richt Posthunia zich op en gaat met opgeheven armen naar de poort van het graf).

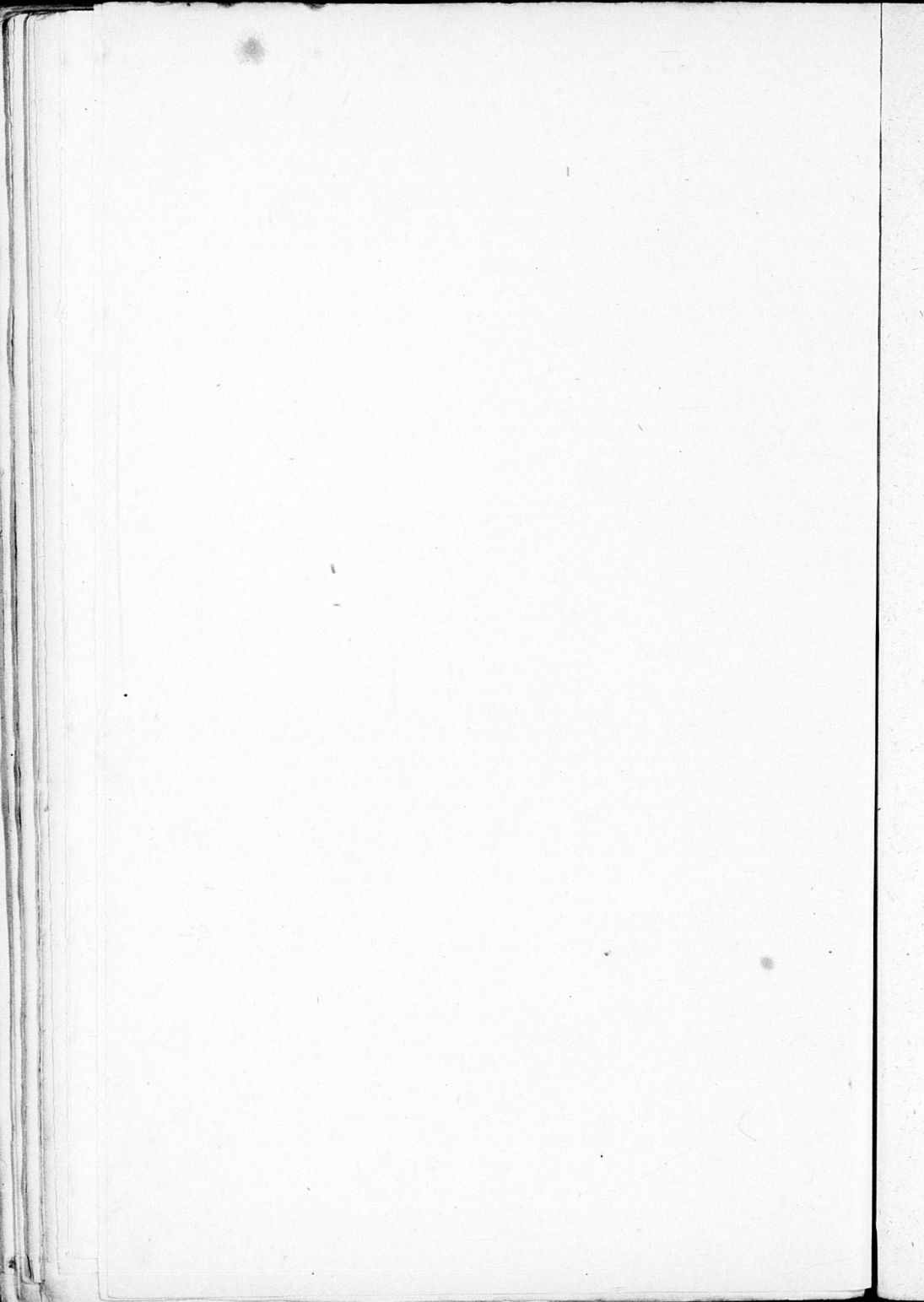
POSTHUNIA.

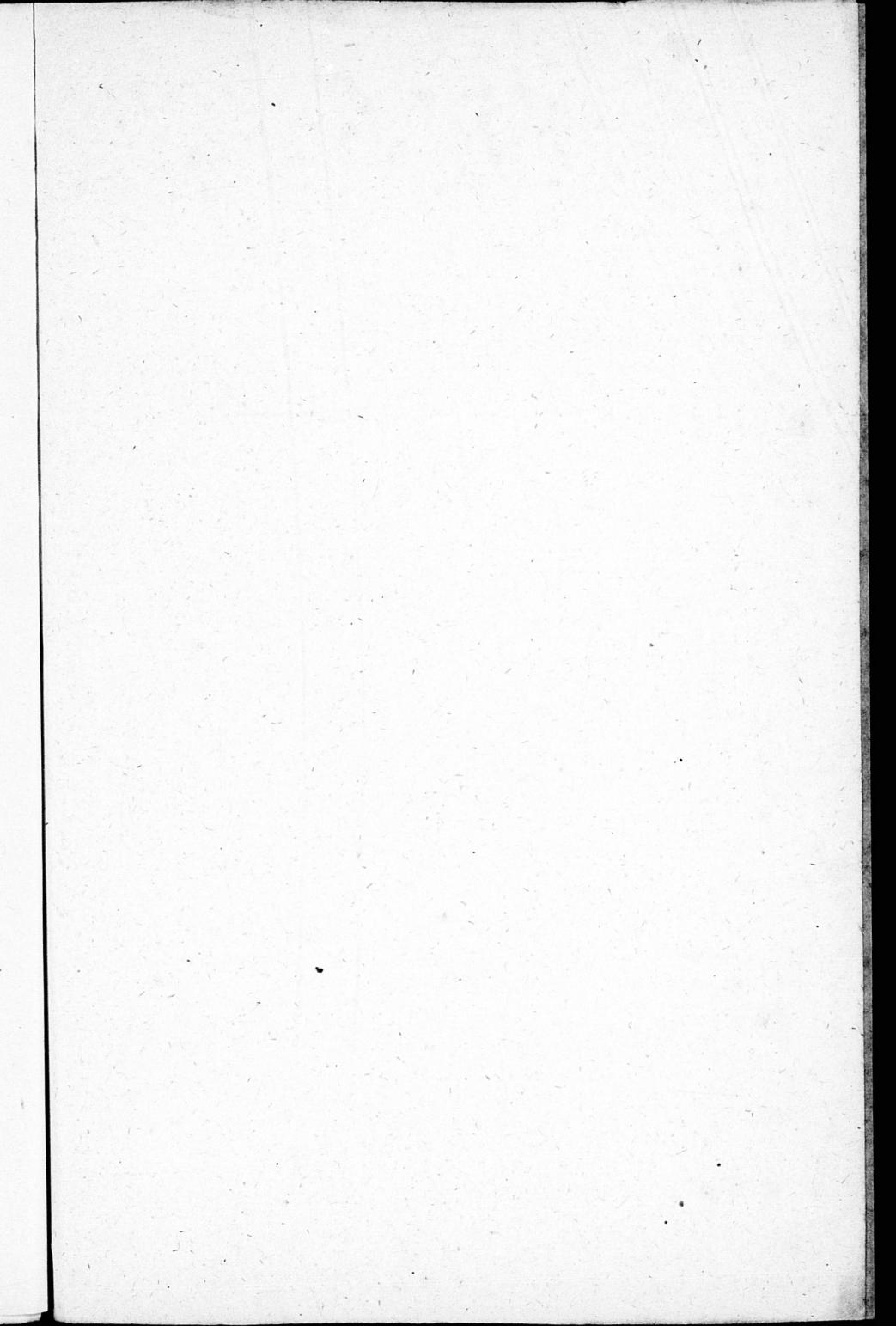
Daar ligt ze en liet mij hier waar 'k beulen slechts ontmoet.
 Doe open!... Ach, alleen blijf ik mijn kind beweenen!...
 Grootmoeder spreekt tot u, zij gaat zoo gaarne henen.

erde!

Als
ppge-

et.

DRAMATISCHE POËZIJ

VAN

H. J. SCHIMMEL.

Twee Tudors, drama in vijf bedrijven	f 0.75.
Joan Woutersz » » » »	» 0.75.
Gondebald, dramatisch gedicht.	» 0.75.
Giovanni di Procida, drama in vijf bedrijven	» 0.75.
Oranje en Nederland, dramatisch tafereel	» 0.50.
Lodewijk de Elfde, drama in vijf bedrijven (naar C Delavigne).	» 0.75.
Napoleon Bonaparte. eerste konsul, drama in vijf bedrijven.	» 0.75.
Schuld en Boete, drama in vijf bedrijven	» 0.75.
De val van het Directoire. dramatisch tafereel	» 0.25.
Struensee, drama in vijf bedrijven	» 0.75.
Sofonisbe, drama in vijf bedrijven (naar E. Geibel)	» 0.75.
Het kind van staat, dramatisch tafereel in drie afdeelingen	» 0.75.
Noord en Zuid, dramatisch fragment.	» 0.25.
Juffrouw Bos, drama in vijf bedrijven	» 0.75.
Zege na Strijd, drama in vijf bedrijven	» 0.75.
Kat van den Tower. drama in vijf bedrijven.	» 0.75.

DRAMATISCHE WERKEN

VAN

VERSCHILLENDE AUTEURS.

J. A. ALBERDINGK THJM, Schimmel's Gondebald voor rederijkers bewerkt met weglating van de vrouwenrol	f 0.75.
Dr. JAN TEN BRINK, Familie uit de Oost	» 0.50.
N. DONKER, Het hemd is nader dan de rok	» 0.25.
» Vader en zoon	» 0.25.
» 't Is niet al goud wat er blinkt.	» 0.50.
» Max Piccolomini (naar Schiller)	» 0.50.
» De grondleggers van Zwitserlands vrijheid (naar Schiller).	» 0.25.
VON GUTZKOW, Zusterliefde en vriendschap	» 0.25.
LAUBE, Schillers jeugd	» 0.50.
LESSING, Nathan de wijze	» 0.75.
Dr. SCHARFF, Lamoraal, graaf van Egmond	» 0.50.
» Josef Heydenryck (naar Körner)	» 0.50.
SCHILLER, De parasiet	» 0.50.
SHAKESPEARE, Macbeth (vertaald door K. R. Pekelharing)	» 0.75.
Vrije Verkiezingen.	» 0.50.

5.
5.
5.
5.
0.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.
5.

rs
5.
0.
5.
5.
0.
0.
0.

5.
5.
0.
5.
0.
0.
0.
0.
5.
0.

